

Article Type:

Research Paper

Original Title of Article:

The effect of Mesnevî supported values education on the attitudes of 4th grade students in primary school

Turkish Title of Article:

Mesnevî destekli değerler eğitiminin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin tutumlarına etkisi

Author(s):

Halil TAŞ, Kasım KIROĞLU

For Cite in:

Taş, H. & Kiroğlu, K. (2019). The effect of Mesnevî supported values education on the attitudes of 4th grade students in primary school. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(1), 209-254, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2019.008>

Makale Türü:

Özgün Makale

Orijinal Makale Başlığı:

The effect of Mesnevî supported values education on the attitudes of 4th grade students in primary school

Makalenin Türkçe Başlığı:

Mesnevî destekli değerler eğitiminin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin tutumlarına etkisi

Yazar(lar):

Halil TAŞ, Kasım KIROĞLU

Kaynak Gösterimi İçin:

Taş, H. & Kiroğlu, K. (2019). The effect of Mesnevî supported values education on the attitudes of 4th grade students in primary school. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(1), 209-254, <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2019.008>

The effect of Mesnevî supported values education on the attitudes of 4th grade students in primary school

Halil TAŞ^{*a}, Kasım KIROĞLU^{**b}

^a Ministry of National Education, Inspection Board, Ankara/Turkey

^b Ondokuz Mayıs University, Education Faculty, Samsun/Turkey

Article Info

DOI: 10.14527/pegegog.2019.008

Article History:

Received 02 December 2017
Revised 25 March 2018
Accepted 16 June 2018
Online 23 October 2018

Keywords:

Mevlâna,
Mesnevî,
Values education,
Attitude.

Article Type:

Research paper

Abstract

The aim of this study is to define the effect of Mesnevî Supported Values Education on the attitudes of 4th grade students in primary school towards the values such as Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance. The experimental method including pretest and posttest experimental and control groups was used in order to demonstrate the differences between the attitudes of the experimental group Education was applied and the control group on which Mesnevî Supported Values Education was not applied. The data has been gathered by using attitude scale and interview forms developed by the researchers in this study. In the results obtained by analysing the data, after the application, a significant difference in favor of the experimental group between the attitude scores regarding values such as Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance was found between experimental and control groups. No significant difference between the attitude scores of experimental and control groups was found in according to gender, educational background and level of income of parents. In the interviews, it is found that Mesnevî Supported Values Education application objectifies the process of value education, makes value learning easy and has a positive impact on the attitudes of students towards values.

Mesnevî destekli değerler eğitiminin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin tutumlarına etkisi

Makale Bilgisi

DOI: 10.14527/pegegog.2019.008

Makale Geçmişi:

Geliş 02 Aralık 2017
Düzeltilme 25 Mart 2018
Kabul 16 Haziran 2018
Çevrimiçi 23 Ekim 2018

Anahtar Kelimeler:

Mevlâna,
Mesnevî,
Değerler eğitimi,
Tutum.

Makale Türü:

Özgün makale

Öz

Bu araştırmanın amacı, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin, ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin, misafirperverlik, yardımseverlik, vatanseverlik, aile birliğine önem verme ve hoşgörü değerlerine ilişkin tutumlarına etkisini belirlemektir. Araştırmada, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin tutumları arasındaki farkı ortaya koymak amacıyla ön test-son test kontrol gruplu deneysel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen tutum ölçeği ve görüşme formlarıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrası misafirperverlik, yardımseverlik, vatanseverlik, aile birliğine önem verme ve hoşgörü değerlerine ilişkin tutum puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Uygulama sonrası deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, deney öncesi ve deney sonrası tutum puanları arasında cinsiyet, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılan görüşmelerde, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının, değer öğretimi sürecini somutlaştıran, değerlerin öğrenilmesini kolaylaştıran ve öğrencilerin değerlere ilişkin tutumları üzerinde olumlu etki yapan başarılı bir uygulama olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

* Author: egitimci1@hotmail.com

** Author: november@omu.edu.tr

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-5219-1123>

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-5711-9182>

Introduction

Wise people of the societies has drawn attention to the values which virtuous societies should have that is formed by virtuous individuals since the old days. Despite it shows some varieties depending on time and place those values has always been protecting their importance (Kaymakcan, 2010). Globalization, various effects of capitalist economy, rapidly developing technology, increasing violence and civil wars has put forward the importance of values education (Arikan, 2011). Directing our attitudes and behaviors and being effective on our decisions has been increasing the values' individual and common importance.

Values are the facts that lead the peoples' behaviors and are the factors that is effective to form people's life styles (Yel & Aladağ, 2015, p. 118). The values which can be defined as susceptibility that people show against an incident, case or individual (Yaman, 2012), are the preferences that constitutes our principles and reflects our beliefs, effects our decisions, defines our life style and targets (Aktepe & Yel, 2009). The values which are defined as thoughts that effects our life and thoughts that we put importance in (Doğanay, 2012), are the inclusive ethics thoughts and beliefs that the individual shown against any concept or case (Yeşil & Aydın, 2007).

In our age when everything gets so rapidly mechanized the ones who have hatred and violence feeling against the society they live in and themselves, who become estranged to own society, own family, his or her own, are the ones who lack love, who are regardless of sincerity and belief, and who can possibly harm his/her own and environment around them (Doğan, 2015). Lately act of violence, rapid increase in alcohol and drug usage, rebel against family and tutors, pushing borders of respect, sexual perversions, internet addiction, inappropriate behaviours, have reached a level which the values of respect, love, solidarity, understanding, peace and tolerance that societies have will shake (Hökelekli, 2010). The conclusions attempt to bring values education at agenda.

Since the values education is a field that helps individuals to socialize and develop their personality, it should take place in formal education (Gültekin, 2007) and the values education should be considered as an important part of formal education, not as an education that needs to be given alongside or outside formal education (Dilmaç, 1999). Values might help students to develop positive character qualities when it is applied in formal education institutions as planned (Çengelci, 2011). Values education which includes to help individuals on the process of defining value (Naylor & Diem, 1987) has an importance to meet people on the base of a common value sense (Sucu, 2012).

Along with different views about values education, there is a consensus about the necessity of values' transfer to new generations (Tozlu & Topsakal, 2007). Along with scientist having a consensus about values education being lead in formal education process, there are different views about which method and techniques must be used (Harris, 1991). It is not possible to talk about common method and process which can be applied all around the world universally in values education (Taylor, 1996). The question to be asked at this point is not whether the schools should teach values or not, but which values should be taught with which method (Lickona, 1996).

The lack of education of values has caused people to alienate towards themselves and the society they are in and to reduce their tendency of tolerate different thoughts, beliefs and attitudes (Doğanay, 2006). As a consequence of not giving full treatment to values education, the indulgence, sensibility paucity, the attitude of not accepting diversity has turned into oppression and violence. For this reason, humane, morale and constructive doctrine of Mesnevî is needed more than ever.

Mevlâna has become the common value of whole world by the help of his unique sophistic thoughts, evolutions he brought to sufi way of life, universal humane values that he developed and his characteristic genre (Kara, 2007). Mevlâna, who compensates disadvantages of materialism, and the one who fills the space of religious formalism based on excommunication, grudge, hatred and puts rules under a taboo (Öztürk, 2008). Mevlâna who likens seventy-two nations to a reed that gives out hundreds tones of voice from one key (Şimşekler, 2007) has the approach of showing indulgence to diversity and the culture of living together seven hundred years ago (Nicholson, 2014).

According to Mevlâna, who gets man into center, love of man equals to love of Allah (Kurt, 2007). In the second volume of Mesnevî's 1532nd and 1534th "With love bitter tastes turns into sweet and copper into gold. With love residue gets pellucid, woeful souls find remedy. With love deceased souls resurrects, sultans become servants." said Mevlâna (Mevlâna, 2014: 503). By those verses he calls all man to peace, love, and brotherhood without making any discrimination; tries to expand the dialog and indulgence to all layers of society.

Mevlâna says; tempers such as lust, desire and stinginess must be annihilated before they rooted in man's soul (Durmuş, 2011). Jealousy, lust, gossiping arrogance, addiction to property, bribery and wastage are the bad habits mentioned in Mesnevî to be abandoned (Yeniterzi, 1995). Mevlâna, who is a character educator with all those mentioned attempts, tries to tame people, aims to lead them to right path, presents the receipt of a perfect human being, targets to lessen the bad existing habits and increase good ones instead.

Mevlâna, who makes suggestions on character education in some parts of his works, invites people to be a true and good person (Erkek, 2008). In his works he explains the spiritual values such as love of country, love of Allah or Prophet must be in a superior position than materialistic things (Tok, 2007).

According to Mevlâna, hospitality is the best way to treat the guest, to host the guest, to show the guest smiles and generosity (Durmuş, 2011). According to Mevlâna, the helpfulness that should be sincere not for the sake of the advice, the show, or the sake of the head, but for the sake of Allah and should not be for any other purpose. According to Mevlâna, one should help the poor with body and goods. According to him, man must be generous, should get rid of stinginess and selfishness, should purify and glorified with love and charity (Mevlâna, 1991), Mesnevî's third volume 3807 in, "To love the homeland is from faith". Mevlâna states that the love of the homeland comes from faith and that this love is an indication of faith. According to Mevlâna, the homeland is preached enough to be given life for its arrival (Mevlâna, 2016, p. 293). According to Mevlâna, the family is a symbol of love, unity and solidarity. For him, the family elders' criticism of family members is for the good of the family and should be compassion on the basis of the family. According to Mevlâna, there should not be jealousy, anger, resentment among family members; family unity should be maintained in order to cope with challenges and threats (Mevlâna, 2014). It can be said that Mevlâna (Şimşekler, 2007), with this universal approach, has captured the culture of tolerance and coexistence, which is needed in our time, seven hundred years ago (Nicholson, 2014). Muslim and non-Muslim without any distinction, embraces all people without distinction of race, showing them truth, tolerance, beauty and aiming at guiding to knowledge and wisdom where the source of the differences can be defined as an important representative of the culture of understanding and coexistence.

The stories, which are based on love, respect, understanding, friendship, cooperation, indulgence, perseverance, and caring contribute to values education greatly (Aydın, 2014). He tries to form an ideal human being in his lines and stories by stating contradictions like boasting against humility, science against illiteracy, friendship against hostility, to be content against lust, indulgence against prejudice, generosity against stinginess, and harmony against rebellion.

Mesnevî is a masterpiece which starts with a separation and goes on with 25000 lines and is reputable all around the world (Çelik, 2005). The tasks it includes and the wording style it has affected the thoughts, attitudes and the behaviours of its followers at every age, and has produced effective solutions to existing problems. Not only Mevlâna's own era but also the present day can find solutions to problems and obstacles in Mesnevî and the values about education takes a great part too (Turan, Belenli, & Kiriş, 2010). The Mesnevî stories which are well accepted by the society can contribute greatly to objectives of values education as an educational tool by attractive method and technics.

When studying the literature, it is observed that Mevlâna's views on man and his education have been examined; in these studies, Mevlâna's understanding of tolerance, respect and love has been explained; Mevlâna's philosophy has been studied as universality; Mevlâna's works have been examined thematically; and Mevlâna's views on education have been compiled (Bayram, 2011; Kaval, 2011;

Küçükbezirci, 2013; Tok, 2012; Yıldırım, 2013; Yıldız, 2012). In addition, there are few studies on the use of the stories in Mesnevî of Mevlâna in the field literature, and most of these studies are theoretical and very few are qualitative (Akkaya, 2013; Altın, 2010; Çomaklı, 2015; Sancak, Topkaya, & Şimşek, 2013; Sucu, 2012; Turan et al. 2010). The lack of experimental studies on the use of Mesnevî in the education of values for children in primary school age; a Mesnevî-supported values reveal the need for an up-to-date study to empirically demonstrate the impact of Education.

Especially in primary school; telling stories has an undeniable importance to concretize the subject and make it attractive to young individuals who have just met the society and who have come to realize the social values. In addition, it is thought that Mesnevî stories such as "Big Guest", "The Man Who Escape Snake in His Mouth", "The Story of Three Fishes", "Parrot and Merchant", "Bedouin's Wife", "The Sultan Requested a Girl for His Son", "The Story of Ox, Camel and Ram", "Hz. Musa and the Shepherd", "Scholar and Boatman", "Mouse and Camel" and "The Elephant in the Dark" make important contributions to children in terms of expanding their imagination world, empathizing, perceiving the differences and shaping their future.

This study has been thought as important in terms of restructuring of the processes and criteria that play a role in shaping the value education; leading to the achievement of good people, good citizens and good society ideal by realizing value education more effective and conclusive; testing the active use of Mesnevî in general in the education-training process and acquiring a different source of educational science.

The objective of this study is to state the Mesnevî Supported Values Education's effect on the primary 4th grade student's attitude. By this objective answers are searched to the questions below:

1. Is there a considerable difference about values related attitudes on the base of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* between the experimental student group to whom Mesnevî Supported Values Education is applied and the control group students to whom Mesnevî Supported Values Education is not applied?
2. Is there a considerable difference about values related attitudes according to gender variable on the base of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* the experimental student group, to whom Mesnevî Supported Values Education is applied, and the control group students, to whom Mesnevî Supported Values Education is not applied, in pre and post process measurements?
3. Is there a considerable difference about values related attitudes according to parents' educational level variable on the base of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* experimental student group, to whom Mesnevî Supported Values Education is applied, and the control group students, to whom Mesnevî Supported Values Education is not applied, in pre and post process measurements?
4. Is there a considerable difference about values related attitudes according to family's income level variable on the base of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* the experimental student group, to whom Mesnevî Supported Values Education is applied, and the control group students, to whom Mesnevî Supported Values Education is not applied, in pre and post process measurements?
5. What are tutors' views related to the experimental student group's attitudes, to whom Mesnevî Supported Values Education is applied?
6. What are the parents' views related to the experimental student group's attitudes, to whom Mesnevî Supported Values Education is applied?
7. What are the students' views related to the experimental student group's attitudes, to whom Mesnevî Supported Values Education is applied?

Method

Research Design

In this study designed accordingly to quantitative and qualitative research techniques, pretest-posttest control group testing model has been used to determine whether there is a significant difference between the attitudes of the experimental group on which the Mesnevî Supported Values Education has been applied and the control group students on whom Mesnevî Supported Values Education has not been applied. Testing method with pretest-posttest control group is a strong and complex design which provides an opportunity for the findings to be interpreted in cause-effect relation and an important statistical support to the research in terms of the experimental process on the dependent variable (Büyükoztürk, 2014). In the trial model with pretest-posttest control group which is a mixed pattern and widely used in social sciences, a comparison is absolutely made and it is tried to show how and how much the dependent variables are affected by the independent variables in a controlled way (Karasar, 2015).

In this research, we have preferred diversification (triangulation) data sources, data collection tools, data collection methods and data analyses to get information more detailed from participants, to understand the participants' emotions, thoughts and ideas by using qualitative research techniques as well as quantitative research techniques in which comparisons based on statistical data are made. According to Yıldırım and Şimşek (2016), diversification is an effort to increase the credibility of the results by using different data sources, different data collection and analysis methods.

Study Group

Since the main axis of the research consists of the values (Tolerance, Hospitality, Hospitality, Family Relations and Patriotism) in the 4th grade social studies program, the study group consists of 4/A and 4/C classes at Durugöl Primary School in Altınordu district of Ordu province. This school has been chosen for the study because the teachers and the administrators are susceptible to scientific studies; the school reflects the general structure of the county in terms of socio-economic structure, teacher, student and parent profiles and physical and technological facilities that the school has are more suitable for scientific work than other schools.

Parents and students to be interviewed have been selected according to the systematic sampling method. According to Yıldırım and Şimşek (2016), "in the method of systematic sampling, the people who will constitute the sample group are selected by a systematic method that is formed according to certain criteria, not a completely unselected method." Based on the class list of the experimental group of 31 people, 5 parents and five students of these five parents were selected as the sample with six intervals. Five selected parents make up 12.16% of the parents' universe and five selected students make up 12.16% of the student universe. The real names of the parents and students participating in the interviews have not been used, and the names have been coded to be appropriate in terms of study ethics and moral. While students are named Student 1, Student 2 ...; Parents are named Parent 1, Parents 2.

Some of the characteristics of the students in the experimental and control groups are explained below:

There are 31 students in both experimental and control groups. 15 (48.40%) of students in the experimental group are female, 16 (51.60%) students are male; 15 (48.40%) students are female, 16 (51.60%) students are male in the control group as it is in the experimental group; accordingly, students of experimental and control group are equal in terms of both the present number and gender.

17 of the students in the experimental group of the mother's education level of primary education, 12 of the high school, 2 of the university, 14 of the same students of the primary education level, 11 of the high school, 6 of the university. In the control group, 11 of the mothers' education level is primary

education, 12 of them are high school, 8 of them are university, 12 of the same students have father's level of education, 4 of them are high school, 15 of them are universities. Therefore, both mothers and fathers of the experimental and control group students were mostly graduated from primary school.

The monthly income of the family of 10 students in the experimental group is less than 2000 TL, 14 of them are between 2001-4000 TL and 7 of them are more than 4000 TL. In the control group, the monthly income of the family of 4 families is less than 2000 TL, 17 of them is between 2001-4000 TL and 10 of them are more than 4000 TL. Therefore, the monthly income of the families of the experimental and control group students is mostly between 2001-4000 TL.

When the first semester grades of the students in the experimental and control groups were taken from the e-school system of the Ministry of National Education, it was observed that the average grade of the experimental group students was 92.90 from all the courses, and the first grade of the control group students was 93.63 in all the courses. The grades closest classes to the averages were chosen as experimental and control groups. Since the application of the Mesnevî Supported Values Education was made within the scope of the 4th grade social studies course, the grade average scores of the students in the social studies course were compared. The results of comparison are presented in Table 1

Table 1.
Comparison of the First Semester Report Card of the Social Studies Course of the Experimental and Control Group Students.

Groups	N	\bar{x}	Sd	df	t	p
Experimental Group	31	92.16	2.42	60	.27	.78
Control Group	31	92.00	2.22			

When Table 1 is examined, it has been seen that there is no statistically significant difference between the scores of the experimental group ($\bar{x}= 92.16$) and the control group ($\bar{x}= 92.00$) for the social studies course at the level of .05 confidence [$t_{(60)}= .27, p>.05$]. The results of the pretest applied in both groups were compared in order to investigate the conditions and equivalents of the experimental and control groups before the application. Pre-test scores according to the study groups of the students are given in Table 2.

Table 2.
Comparison of Pre-test Scores According to the Groups of the Students.

Pretest	Groups	N	Sd	Sh _x	t test			
					t	df	p	
Test Total	Experimental	31	101.29	6.70	1.20	-41	60	.68
	Control	31	102.06	8.07	1.45			

When Table 2 is examined, it has been seen that there is no statistically significant difference between the scores of the experimental group ($\bar{x}= 101.29$) and the control group ($\bar{x}= 102.06$) for the attitude scores at the level of .05 [$t_{(60)}=-.41, p>.05$].

Research Process

The preparations, plans and practices in the research process are explained below:

The values to be included in the research were determined by taking into consideration the social studies curriculum, student levels and teacher opinions. In the process of determining the values to be included in the research, the opinions of 124 classroom teachers who were teaching the fourth grade were asked and they were asked to put the values in the 4th grade social studies program in order of importance (minimum 1, maximum 10 points). Teachers put the values in order of importance Tolerance (1206 points), Philanthropy (1150 points), Patriotism (1096 points), Giving Importance to the Family

Unity (1042 points), Hospitality (1006), Giving Importance to Hygiene and Being Healthy (811 points), Independence (781 points), Respect to Turkish Elders (739 points), Love of Nature (672 points) and scientific (598 points), respectively.

Experimental and control groups were tried to be balanced in terms of number, gender, family income status, parental educational level, grades and teacher factors.

Teachers' Interview Form, Parent Interview Form and Student Interview Form were developed by the researchers.

The researchers have developed *activities* for Mesnevî Supported Values Education. Regarding the value of hospitality, events were organized using the stories of "The Guest Remained on Our Neck", "Big Guest", "Peasant and City-dweller" stories in Mesnevî. As regards the value of charity, events were created by using the stories of "The Fire Fall to the City at the Time of Hz. Omar", "The Man Who Escape Snake in His Mouth", "The Man Who Fainted at the Itr Bazaar" stories in Mesnevî. In connection with the value of patriotism, events were organized using the stories of "Parrot and Merchant", "The Story of Ayyazi", "The Story of Three Fish", "The Return of the Deputy to Buhara" stories in Mesnevî. With regard to the importance giving to the family association, events were organized by using the stories of "Bedouin's Wife", "The Sultan Requested a Girl for His Son", "The Story of Ox, Camel and Ram" stories in Mesnevî. As for the value of tolerance, "Hz. Musa and the Shepherd", "Scholar and Boatman", "Mouse and Camel" and "The Elephant in the Dark" stories in Mesnevî. In all events, questions were asked about the course to be taken from the stories; all the stories were transformed into events under the headings of brainstorming, sentence completion, drama, box of values, our teacher talking, values tree enthusiasts, and at the end of the events homework was given to the students.

Before the experimental procedure, Attitude Scale was applied as pretest to the experimental and control group.

In the experimental group, while the Mesnevî Supported Values Education was carried out in line with the objectives of the research, the values were taught in the control group on the basis of the normal curriculum.

Experimental application was carried out for a total of 10 weeks and 20 sessions. Two sessions were held per week and one session was planned as 80 minutes.

The Attitude Scale, which was previously applied as a pretest, was applied again to the experimental and control groups as a posttest.

A number of interviews were carried out with the students of experimental group, parents and the class teachers of these students.

Data Collection Tools

Attitude Scale

Attitude scale was developed on the basis of "stages of attitude formation, expert opinion taking, pre-test, actual application, validity study, factor analysis and reliability calculation stages (Karasar, 2015; Tezbaşaran, 2008). A pool of material consisting of a total of 100 items was created, 50 of which were positive and 50 of which were negative, related to *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Family Relations and Tolerance* values by searching literature and negotiating with experts. After the preliminary test, the scale used the triple rating of "I agree", "Undecided" and "I do not agree" was conducted on a total of 725 students, 330 of whom were female and 395 were male.

Since the normal distribution of the data is a vital prerequisite in the comparative tests (Büyüköztürk, 2016; Tavşancıl, 2014), the scale was tested in this manner and coefficient of skewness of the test, the kurtosis value, average value, and the median value were determined as -664, 256, 194.86, and 192, respectively. The values obtained show that the scores are normally distributed. Whether the scores

show normal distribution or not has also been examined by the Kolmogorov-Smirnov test and the K-S value has been found to be .06. Since this value is greater than .05, it can be said that the scores show a normal distribution" (Büyüköztürk, 2016).

In order to determine the degree of discrimination of each item in the scale, the significance level of the difference between item scores of the upper 27.00% and lower 27.00% of the group in accordance with the scale scores have been examined (Arslan, 2006) and as a result of the Pearson Moments Multiplication Correlation analysis carried out for this purpose, the relation between total scores and all items has been found statistically significant at $p < .05$ level. The item analysis based on the difference between the lower and upper group averages has been applied to the scale and it has been found that the t values indicating item discrimination coefficients have changed between -3.07 and 23.08 and thus the items remaining, item-total and item-discrimination indexes of the items on the scale were statistically significant at .01 level. According to Tezbaşaran (2008), if the significance level of the item value is $p > .05$, these items have to be subtracted from the scale.

Exploratory and confirmatory factor analyses were performed related to the scale. Exploratory factor analysis is a process for finding factor based on relationships between variables while confirmatory factor analysis is a process to confirm a hypothesis or theory that has been determined before (Büyüköztürk, 2016). Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Test and Bartlett Test were applied to investigate the suitability of the data for factor analysis. The Kaiser-Meyer-Olkin test score has been found as .82 and the Bartlett test value has been found as .00. According to Karagöz and Kösterelioğlu (2008), The fact that the sample size is .80 indicates that the determined sample size is very good and the fact that the result of Bartlett test shows significance at the $p < .05$ level indicates the adequacy of the relationship between the variables to make factor analysis. As a result of factor analysis performed, 5 factors with a greater than 1 value has been determined and the variance explaining rates of these five factors have been identified as 60.26%; 64.57%; 70.91%; 79.49%; 88.46%.

As a result of the explanatory factor analysis, 5 factors obtained and subjected to axis rotation and in the consequence of the varimax rotation process, it has been found that the load values of the scale has changed from .95 to .49, these 5 factors obtained constitute 13 items "Giving Importance to the Family Unit" sub dimension in the 1st factor, 13 items "Philanthropy" sub dimension in the 2nd factor, 10 items "Patriotism" sub dimension in the 3rd factor, 10 items "Hospitality" sub dimension in the 4th factor, 7 items the "Tolerance" sub-dimension in the 5th factor, respectively and the final scale is composed of 53 items, 25 of which are positive and 28 of which are negative, and the lowest score that these items can provide is 53 and the highest score is 159.

Confirmatory factor analysis has been applied to assess the degree of harmony of the attitude scale with the data collected in terms of factor structure and to test the validity of the results of exploratory factor analysis (Sümbüloğlu & Akdağ, 2009). Statistical Package of Analysis of Moment Structures (AMOS) program was used for confirmatory factor analysis. In the confirmatory factor analysis, the fact that comparative fit index (CFI) value is .90 and above, and that goodness of fit index (GFI) and adjusted goodness of fit index (AGFI) are .90 and above, and that the estimated root mean square error (RMSEA) value is close to 0 or 0 and that the root residual squares (RMR) value is less than .05 indicate good fit (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2014). As a result of confirmatory factor analysis, CFI (Comparative Fit Index) value, NFI (Normed Fit Index) value, GFI (Goodness of Fit Index) value and AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) value are calculated as .93, .88, .91 and .90, respectively, which indicate that the model is compatible. At the same time, all relations between the items and the factors are statistically found significant at ($p < .01$) level. In the analysis, RMR (*Root Mean Square Residual*) value is determined as .02 and RMSEA (*Root Mean Square Error of Approximation*) value is determined as .53, which can be evaluated as a good model. These results reached have confirmed the five-factor structure of the scale obtained by the explanatory factor analysis.

In order to determine the reliability of the scale, Cronbach's alpha reliability coefficients of the sub-dimensions and all of the scale have been examined. According to this, the reliability coefficient of the first factor (Hospitality) is .97, the reliability coefficient of the second factor (Philanthropy) is .97, the coefficient of the reliability of the third factor (Patriotism) is .99, the coefficient of reliability of the fourth factor (Giving Importance to Family Unity) is .98 and the coefficient of reliability of the fifth factor (Tolerance) is .99. The Cronbach Alpha reliability coefficient of all of the scale has been calculated as .97. It can be said that this calculated value is a high value for the reliability of the scale (Büyüköztürk, 2016; Tavşancıl, 2014).

Interview forms

The researchers developed a *teacher interview form* to identify the views of the classroom teacher, a *parental interview form* to identify the views of the parents and a *student interview form* to determine the students' views on the application in relation to the attitudes of the students of the experimental group to which the Mesnevî Supported Values Education has been applied. Interview forms are composed of semi-structured open-ended questions. Semi-structured interview forms consist of certain questions, and participants are responding to these questions in a way that they like and clearly state their personal thoughts (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Interviews have been planned by taking preparation of the interview form, test of the form, setting of the interviews as the time and place, and the realization dimensions of the interviews into consideration (Yıldırım & Şimşek, 2016). While interview questions were being prepared; the attention was paid to the appropriateness of the purpose, the quality to support the sub-problems, the readability, the meeting values to be earned and the needs. The Interview Draft created by taking 3 lecturers who are expert in the area has been examined on 3 parents, 3 teachers and 6 students who did not take part in the sample but who had close features and the problems encountered were solved by adding new questions, removing some questions, and making changes in the some of the questions.

Data Collection

In the study, quantitative and qualitative research techniques were used to collect data. *Attitudes scale* was used as a quantitative data collection tool and *interview forms* were used as qualitative data collection tools in order to determine attitudes of 4th grade primary school students to values of *hospitality, philanthropy, patriotism, importance to family unit and tolerance*. All quantitative and qualitative data collection tools were developed by researchers. The Attitude Scale, which was previously administered as a pretest, was applied to the experimental and control groups as a posttest two days after the completion of the ongoing experimental work between 1 February and 8 April 2017 and quantitative data were collected. Teachers, students and parents were informed at every step of the application.

The participants were informed about the issues to be considered during the interview before the interview and it was tried to make participants comfortable, and to give accurate and sincere answers to questions. In the interviews, the teachers were asked seven questions about what kind of changes related to *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to Family Unity and Tolerance* values they observed from the beginning of the Mesnevî Supported Values Education to the day of the interview in the attitudes of their *students in the classroom or school environment*. *The parents of the five students who are in the experiment group were asked six questions about what kind of changes in the adoption of the Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to Family Unity and Tolerance values in terms of showing these values at home or outside*. The students were asked six questions about what they thought about the activities within the scopes of Mesnevî Supported Values Education, whether the application made any change in their attitudes in terms of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unit and Tolerance* values or not, whether they liked the application or not and where and how the application should be performed. During the

interview, the participants were tried not to be guided in any way and neutrality of the researcher was kept at maximum level. The interviews which took approximately 20 minutes were held in a private room provided by the school administration and the voice of the participants were recorded with their permissions.

Data Analysis

Analysis of quantitative data

In the study, arithmetic mean, frequency, independent group t-test, Kruskal-Wallis H test and Mann-Whitney U test have been used in the analysis of quantitative data. SPSS 22.0 package program has been used in the analysis of the data. In the research which is an experimental study, independent group t-test has been used because it has been aimed at giving education to the two groups specified by using two different applications for the same content and the evaluation of the effectiveness between the two applications (Büyüköztürk, 2016). In the experimental studies in which the scores fail to meet the assumption of normality and which has few subjects, Kruskal-Wallis H and Mann-Whitney U tests have been suitable for testing the significance relationship (Büyüköztürk, 2016; Sümbüloğlu & Sümbüloğlu, 2007), so Kruskal-Wallis H test has been used for the parent-educational level and family income level variables that has few subjects and no normal distribution; Mann-Whitney U test has been used for gender variable.

Analysis of qualitative data

In the study, descriptive analysis approach has been preferred in the analysis of qualitative data obtained through interview. In the descriptive analysis approach, the data are summarized and interpreted according to the interview questions and direct quotations are made from the opinions of the interviewed individuals (Yıldırım & Şimşek, 2016).

The reliability of the data obtained from the study has been confirmed through participant validation, co-specialist examination, and inter-encoder reliability procedures (Boyatzis, 1998; Cresswell, 2013; Lincoln & Guba, 1985; Miles, Huberman, & Saldana, 2014); the validity and reliability of the qualitative dimension of research have been tested in the light of credibility, transferability, consistency and approvability criteria (Yıldırım & Şimşek, 2016). To ensure the credibility of the interviews, the voice records of the interviews have been analysed at two different times and the consistency in both analyses have been checked. For this, the agreement percentage formula has been used (Bakeman & Gottman, 1997), and the percentage of compromise has been set at 91.00%. According to Keeves and Sowden (1994), that the compromise rate is 80.00% of is sufficient for reliability. Moreover, the inclusion of a co-specialist in the research process has led to a more comprehensive data analysis (Lincoln & Guba, 1985), in the research, a co-specialist lecturer from education programming and teaching area gets involved in the study and the texts including the opinions of the participants have been examined by both researchers and co-specialists, the answers given by participants have been scrutinized and efficient discussions have been made on the possible codes and themes. In order to provide multi-encoder reliability in the study, in addition to researchers, a specialist who has a doctorate degree in educational sciences has been assigned as an encoder and written texts prepared for analysing and categorizing the responses of the participants and by the researchers and other encoders have been examined and compared and in the comparison made, a consistency at a rate of 86.00% has been found. This calculated rate is considered a high value for reliability analysis based on multiple encoders (Miles et al. 2014). Multi-encoder reliability refers to the extent to which two encoders compromise on the quality of any content (Boyatzis, 1998; Miles et al. 2014). The voice records converted into written text have been confirmed by the classroom teacher, parents, and students to strengthen the accuracy and validity of the data (Silverman, 2006). The source of information has been diversified by means of face-to-face interviews with teachers, parents, and students and the qualitative data has been also supported by quantitative data.

The data obtained has firstly been described systematically, logically, consistently and comprehensively, direct quotations are made when it is seen as necessary and then these descriptions are explained, interpreted, compared and their cause-effect relationship is scrutinized and the results have been reached because, in this study, it is aimed to transfer the findings to the reader in a regulated and interpreted manner.

Findings

In the findings chapter of the study, the findings belonging to each sub-problem are given below, respectively.

Findings on the First Sub-problem

Sub-problem 1: "Is there a meaningful difference between the test group students who the Mesnevî Supported Values Education is applied and the attitude of the control group students who this education is not applied related to the values of Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance according to the measurements before and after the experimental process?"

Attitudes scale was used to determine the pre- and post-implementation attitudes of the students of the experimental and control groups on the values of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance*. The obtained results are given in Table 3.

Table 3.
Independent Group t-Test Results Regarding Pre-Test and Post-Test Attitude Scores of Students of Experiment and Control Group.

Total	Group	N	\bar{x}	Sd	Sh _x	t test		
						t	df	p
Pretest	Experiment	31	101.29	6.71	1.20	-.41	60	.68
	Control	31	102.06	8.08	1.45			
Posttest	Experiment	31	153.61	6.27	1.12	11.33	60	.00
	Control	31	125.81	12.14	2.18			

When Table 3 was examined, it was understood that there is no statistically significant difference between the pretest scores ($\bar{x}=101.29$) and the pretest scores ($\bar{x}=102.06$) of the control group for the total scale at .05 confidence level [$t_{(60)}=-.41, p>.05$]; and that there is a statistically significant difference in favor of experimental group between the pretest scores ($\bar{x}=153.61$) of experimental group and the pretest scores ($\bar{x}=125.81$) of the control group for the total scale at .05 confidence level [$t_{(60)}=11.33, p<.05$].

The fact that there is no significant difference between the pretest attitude scores of the students in the experimental and control groups indicates that both of the groups had the similar attitudes towards *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to Family Union and Tolerance* values before the application, however, the fact that there is a significant difference between the experimental and control groups shows that Mesnevî Supported Values Education has affected the attitudes of the students towards *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to Family Union and Tolerance* values positively.

Findings on the Second Sub-problem

Sub-problem 2: "Is there a meaningful difference between the test group students who the Mesnevî Supported Values Education is applied and the attitude of the control group students who this education is not applied related to the values of Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance

to the Family Unity and Tolerance according to the measurements before and after the experimental process in respect of the gender variable?"

Mann-Whitney U test was used to determine the pre- and post-application attitudes of the students of the experimental and control groups on the values of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* in accordance to the gender variable. The obtained results are given in Table 4.

Table 4.

Mann-Whitney U Test Results Regarding Pre-Test and Post-Test Attitudes Scores According to Genders of the Students.

Total	Group	Gender	N	Xorder	Σorder	U	Z	p
Pretest	Experiment	Female	15	17.50	262.50	97.50	-.89	.37
		Male	16	14.59	233.50			
	Control	Female	15	16.63	249.50	110.50	-.37	.70
		Male	16	15.41	246.50			
Posttest	Experiment	Female	15	15.70	235.50	115.50	-.20	.83
		Male	16	16.28	260.50			
	Control	Female	15	17.33	260.00	100.00	-.79	.42
		Male	16	14.75	236.00			

When Table 4 is examined, it is seen that in the pretest scores of the experimental group, there is no statistically significant difference between female students and male student for the total scale at .05 confidence level [$U=97.50, p>.05$] and there is no statistically significant difference between the female students and the male students in the pretest scores of the control group at the level of .05 confidence [$U = 110.50, p>.05$]; and that there is no statistically significant difference between female students and male students for the total scale at .05 confidence level [$U=115.50, p>.05$] and there is no statistically significant difference between the female students and the male students in the pretest scores of the control group at the level of .05 confidence [$U=100.00, p>.05$].

Findings on the Third Sub-problem

Sub-problem 3: "Is there a meaningful difference between the test group students who the Mesnevi Supported Values Education is applied and the attitude of the control group students who this education is not applied related to the values of Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance according to the measurements before and after the experimental process in respect of the parents' educational level variable?"

Kruskal-Wallis H test was used to determine if there is a difference between the before and final application regarding to the values of *hospitality, philanthropy, patriotism, importance to the family unity and tolerance* attitudes of the students of the experimental and control groups in accordance to the mother's educational level variable and the obtained results are given in Table 5.

When Table 5 is examined, it is seen that there is no statistically significant difference between mother's educational level and the attitudes of the students .05 confidence level in the pretest scores of the experimental group [$(H(3))=.20, p>.05$], that there is no statistically significant difference between mother's educational level and the attitudes of the students .05 confidence level in the pretest scores of the control group [$(H(3))=4.65, p>.05$]; that there is no statistically significant difference between mother's educational level and the attitudes of the students .05 confidence level in the posttest scores of the experimental group [$(H(3))=4.46, p>.05$], that there is no statistically significant difference between mother's educational level and the attitudes of the students .05 confidence level in the posttest scores of the control group [$(H(3))=.20, p>.05$].

Table 5.

Kruskal-Wallis H Test Results Regarding Pre-tEst and Post-Test Attitudes Scores According to Mother's Educational Level.

Total	Group	Mother's Educational Level	N	Xorder	χ^2	df	p
Pretest	Experiment	Primary School	17	16.26	.20	2	.91
		High School	12	16.08			
		University	2	13.25			
	Control	Primary School	11	11.32	4.63	2	.09
		High School	12	18.08			
		University	8	19.31			
Posttest	Experiment	Primary School	17	15.79	4.46	2	.10
		High School	12	18.08			
		University	2	5.25			
	Control	Primary School	11	15.95	.20	2	.90
		High School	12	15.29			
		University	8	17.13			

Kruskal-Wallis H test was used to determine if there is a difference between previous and final application regarding to the values of *hospitality, philanthropy, patriotism, importance to the family unity and tolerance* attitudes of the students of the experimental and control groups in accordance to the father's educational level variable and the obtained results are given in Table 6.

Table 6.

Kruskal-Wallis H Test Results Regarding Pre-Test and Post-Test Attitudes Scores According to Father's Educational Level.

Total	Group	Father Educational Level	N	Xorder	χ^2	df	P
Pretest	Experiment	Primary School	14	13.32	10.45	2	.29
		High School	11	19.00			
		University	6	16.75			
	Control	Primary School	12	11.38	5.10	2	.07
		High School	4	18.50			
		University	15	19.03			
Posttest	Experiment	Primary School	14	13.96	4.73	2	.09
		High School	11	20.18			
		University	6	13.08			
	Control	Primary School	12	16.54	1.86	2	.39
		High School	4	10.25			
		University	15	17.10			

When Table 6 is examined, it is seen that there is no statistically significant difference between father's educational level and the attitudes of the students .05 confidence level in the pretest scores of the experimental group [(H(3)=10.45, $p>.05$), that there is no statistically significant difference between father's educational level and the attitudes of the students .05 confidence level in the pretest scores of the control group [(H(3)=5.10, $p>.05$); that there is no statistically significant difference between father's educational level and the attitudes of the students .05 confidence level in the posttest scores of the experimental group [(H(3)=4.73, $p>.05$), that there is no statistically significant difference between father's educational level and the attitudes of the students .05 confidence level in the posttest scores of the control group [(H(3)=1.86, $p>.05$).

Findings on the Fourth Sub-problem

Sub-problem 4: "Is there a meaningful difference between the test group students who the Mesnevî Supported Values Education is applied and the attitude of the control group students who this education is not applied related to the values of Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance according to the measurements before and after the experimental process in respect of the level of income of the family variable?"

Kruskal-Wallis H test was used to determine if there is a difference between the before and final application regarding to the values of *hospitality, philanthropy, patriotism, importance to the family unity and tolerance* attitudes of the students of the experimental and control groups in respect of the level of income of the family variable and the obtained results are given in Table 7.

Table 7.
Kruskal-Wallis H Test Results Regarding Pre-Test and Post-Test Attitudes Scores According to Level of Income of the Family.

Total	Group	Level of Income of the Family	N	Xorder	χ^2	df	P
Pretest	Experiment	Less than 2000 TL	10	14.95	.74	2	.68
		2001 TL-4000 TL	14	17.54			
		More than 4000 TL	7	14.43			
	Control	Less than 2000 TL	4	10.75	1.64	2	.44
		2001 TL-4000 TL	17	16.35			
		More than 4000 TL	10	17.50			
Posttest	Experiment	Less than 2000 TL	10	14.85	.32	2	.85
		2001 TL-4000 TL	14	16.71			
		More than 4000 TL	7	16.21			
	Control	Less than 2000 TL	4	20.50	1.20	2	.54
		2001 TL-4000 TL	17	14.97			
		More than 4000 TL	10	15.95			

When Table 7 is examined, it is seen that there is no statistically significant difference between income level of the family and the attitudes of the students .05 confidence level in the pretest scores of the experimental group [$(H(3)=.74, p>.05)$], that there is no statistically significant difference between income level of the family and the attitudes of the students .05 confidence level in the pretest scores of the control group [$(H(3)=1.64, p>.05)$]; that there is no statistically significant difference between income level of the family and the attitudes of the students .05 confidence level in the posttest scores of the experimental group [$(H(3)=.32, p>.05)$], that there is no statistically significant difference between income level of the family and the attitudes of the students .05 confidence level in the posttest scores of the control group [$(H(3)=1.20, p>.05)$].

Findings on the Fifth Sub-problem

Sub-problem 5: "What are the views of the classroom teacher about the attitudes of the students of the experimental group on which Mesnevî Supported Values Education is applied?"

After the application, the teacher of the students who are in the experiment group have been asked seven questions about what kind of changes related to *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to Family Unity and Tolerance* values they observe from the beginning of the Mesnevî Supported Values Education to the day when this interview has been had they observed in the attitudes of their students in the classroom or school environment and how they evaluate *the application*. Some examples are presented below with the answers given by the classroom teacher:

Teacher of experimental group

“After the application we did, I realized that my students act in a warm way to the foreign students at our school. I saw that some students brought a collection box for their friends who need help. After the application we did, I realized that my students made more emphasis on the indivisibility of the homeland. I can say that the application is successful in encouraging students to embrace the value of patriotism and in leading the changes in the light of this value. After this application, I saw that my students more emphasized on the concepts of the family unity, the importance of the family, the rules in the family, family relationships, the responsibilities in the family, family elders and warm home environment, especially on the maternal love. I can say that there are generally positive changes in terms of tolerance in the students of my class after the application. I saw that some of the students who tried to solve their problems by violence had left this way and they started to behave more benignantly and sympathetically. I think that the application of Mesnevî Supported Values Education is generally successful and it has a positive effect on the students. I am of the opinion that such applications should be included frequently in lessons. I think that this application should be employed frequently in all lessons, not just in certain courses, moreover, the programs and textbooks should also be prepared in this direction. I believe that the parents should be educated on the values through these kinds of applications.”

When the data obtained from the interview with the classroom teacher were subject to descriptive analysis, it was found that the teacher's views on the application of Mesnevî Supported Values Education are positive; the teachers made positive evaluations about the application. In accordance with the opinions of the classroom teacher, it can be said that the application is a successful and effective practice that affects the attitudes of the students in a positive way, that the students behave more tolerant towards to events and people, that the students have become more sensible to helpless and homeless people, that there is an increase in the feelings of social assistance and solidarity, that they have become more sensitive about unity, homeland love and homeland protection and they have become more sensitive about family unity, the importance of the family, compliance with rules in the family, care for family relationships, fulfilling responsibilities in the family, and respecting family elders. According to the classroom teacher, the application of Mesnevî Supported Values Education should be extended to all lessons and all levels of education, course schedules and textbooks should be prepared in this direction, and parents should be educated with these or similar applications in values education.

Findings on the Sixth Sub-problem

Sub-problem 6: "What are the views of the parents about the attitudes of the students of the experimental group on which Mesnevî Supported Values Education is applied?"

The parents of the five students who are in the experiment group have been asked six questions about what kind of changes in the adoption of the Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to Family Unity and Tolerance values in terms of showing these values as a behave at home or outside the home they observe from the beginning of the Mesnevî Supported Values Education to the day when this interview was held. Some examples are presented below with the answers given by the students' parents:

Parent 1 (mother of the student 1); “This application has increased the sense of hospitality in my child and has made my child realize the people who are homeless or who have to live separated from their country. I guess, thanks to this application, my child has started to share his room and toys with the children of the guests easily. I should say I find this application very useful.”

Parent 2 (mother of the student 2); “I can say that my child has become more helpful after this application. For example, I have seen that he helps the old people at the building and he carries the bags for them. He has become more helpful to me and his father at home. I have realized that he tidies up his room, prepares his bag and helps me while I prepare the dinner table. I think that the education of values should be given in applications like this or similar applications”.

Parent 3 (father of the student 3); *“I can say that this application has increased the feelings of homeland love, protection of the homeland, work for the homeland, and exaltation of the homeland in my child. I have observed that my child feels sadder for the foreign students who stay apart from their homeland at school and my child have mentioned about them more frequently. I think this education should also be applied on the parents.”*

Parent 4 (father of the student 4); *“This practice has caused positive progress in my child to take tasks in the family, to cooperate with family members, and to fulfill his responsibilities at home. I can say that my child has a serious attitude change in the positive direction towards the family, the family unity, and the family elders after this application. This education should be applied in all courses”.*

Parent 5 (mother of the student 5); *“After this application at school started, I have observed that my child comes home happier and talks more benignantly about his friends. I saw that my child exhibited more patient, understanding, polite and more mature behaviors. I have heard from my child many times that people are different from each other, they can make mistakes, and therefore we should not be mad at them. This application should be extended to all schools and carried on throughout the year.”*

The answers given by the parents of the five students who are in the experiment group to the questions about what kind of changes in the adoption of the *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to Family Unity and Tolerance* values in terms of showing these values as a behave at home or outside the home they observe from the beginning of the Mesnevî Supported Values Education to the day when this interview has been had are subjected to descriptive analysis and the results are listed below:

The value of hospitality

This application,

- Has made positive changes in my child's attitudes towards the value of hospitality.
- Has increased the sense of hospitality.
- Has developed the sense of sharing in my child.
- Has increased the desire to go on a visit and accept guests in my child.
- Has increased the awareness of homeless people in my child.
- Should be extended to all schools.
- Should be applied in all courses.
- Should be carried on throughout the year.
- Should also be applied to the parents.

The value of philanthropy

This application,

- Has made positive changes in my child's attitudes towards the value of philanthropy.
- Has increased the sense of philanthropy in my child.
- Has developed the sense of sharing in my child.
- Has increased the desire to help the elderly and the poor in our child.
- Has created an awareness of the value of philanthropy in my child.
- Has increased my child's sensitivity towards helpless and homeless people.
- Has increased the desire to contribute to the work of the charity organizations in my child.
- Should be extended to all schools.

- Should be applied in all courses.
- Should be carried on throughout the year.
- Should also be applied to the parents.

The value of patriotism

This application,

- Has made positive changes in my child's attitudes towards patriotism.
- Has increased the feeling of patriotism in my child.
- Has increased the awareness of forlorn and homeless people in my child.
- He has increased my child's interest in news about war, migration, and loneliness.
- Should be extended to all schools.
- Should be applied in all courses.
- Should be carried on throughout the year.
- Should also be applied to the parents.

The value of giving importance to family unity

This application,

- Has made positive changes in my child's attitudes towards values of giving importance to family unity.
- Has increased the sense of giving importance to family unity value in my child.
- Has made my child more sensitive to the children who have separated parents.
- Has reinforced the attitude and behaviour of respecting family elders and listening to their words in my child.
- Has increased the desire to take responsibility in the family and fulfil his responsibilities in my child.
- He has increased the desire and understanding of cooperation and division of labour in my child.
- Has developed a sense of understanding for the criticism of the family elders in my child.
- Has increased my child's sensitivity towards helpless and homeless people.
- Should be extended to all schools.
- Should be applied in all courses.
- Should be carried on throughout the year.
- Should also be applied to the parents.

The value of tolerance

This application,

- Has made positive changes in my child's attitudes towards tolerance.
- Has increased the sense of understanding and patience in my child.
- Has taught my child that physical differences should not become an object of derision.
- Has shown my child that other world languages are worth learning.
- Has developed the attitude of respecting for other races in my child.
- Has taught my child that he should not make gender discrimination.

- Should be extended to all schools.
- Should be applied in all courses.
- Should be carried on throughout the year.
- Should also be applied to the parents.

In the negotiations, parents stated that there were positive changes in the attitudes and behaviours of the students after the application of the Mesnevî Supported Values Education and that the application had positive effects on the values of the students who were in the scope of the research. This result shows that the application is a successful application that affects the attitudes of the students positively. This result also supports the quantitative data of the research.

Findings on the Seventh Sub-problem

Sub-problem 7: "What are the opinions of the students in the experimental group regarding the application of the Mesnevî Supported Values Education?"

The students who are in the experimental group have been asked six questions about what they think about the activities in the courses within the scopes of Mesnevî Supported Values Education, whether the application has made any change in their attitudes in terms of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* values or not, whether they like the application or not and where and how the application should be performed. Some examples are presented below with the answers given by the students who are in the experimental group:

Student 1; *"Thanks to this application, we have made various studies. We have learned a lot of different stories. We performed drama plays. We have known Mevlâna. The activities that we did in the courses were very nice. The activities that we did in the courses were highly enjoyable. These activities have taught me a lot of information. I like this application very much."*

Student 2; *"My attitudes have changed thanks to this course. I have become more tolerant to the mistakes of my friends. I have comprehended that I should love my family and my homeland more. I share my toys with the children of our guests now. I hate terrorists."*

Student 3; *"I help my mother, my father and my brother more now. I help the elderly and the poor more. Philanthropy, is a very nice feeling."*

Student 4; *"Thanks to the stories in this application, I understand the value of the family. If we do not have a homeland, we will be in a bad situation like Syrian children. I now share my toys and books with my friends, because Mevlâna wants me to do so."*

Student 5; *"I think that the education of values should be done at school. Because there are teachers in the school and they know better. In addition, there are more equipment for the course, library and laboratories at school."*

The answers given by the students in the experimental group to the questions about what they think about the activities that they have done in the courses within the scopes of Mesnevî Supported Values Education, whether the application has made any change in their attitudes in terms of *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* values or not, whether they like the application or not and where and how the application should be performed are subjected to descriptive analysis and the results are listed below:

The answers about the activities

- The activities were enjoyable.
- The activities were very nice.

- The activities were funny.
- The activities were different.
- I have learned a lot from the activities.

The answers about the attitudes

- I have become more hospitable.
- I have become more philanthropist.
- I have appreciated the value of my family.
- I have loved my homeland more.
- I have helped my family, the elderly and the poor more.

The answers about the application

- I like this application very much.
- The application is highly enjoyable.
- The stories which we read was very funny.
- We have learned lots of information.
- We performed drama plays.

The answers about the education of the values

- The education of values should be carried out at school.
- The education of values should be carried out by teachers.
- Teachers educate better.
- The school has more facilities (equipment-environment etc.) for the education of values.
- Teachers are more knowledgeable.

In the interviews, the students have stated that there are positive changes in their attitudes and behaviours after the application of the Mesnevî Supported Values Education; and that they like the activities and application, they find them entertaining and instructive, and that value education should be carried out by the teachers at school. This result shows that the application is a successful application that affects the attitudes of the students positively.

Discussion and Conclusion

The following results have been obtained from the findings of the analysis of the data related to the sub-problems determined in the direction of the research purpose and suggestions have been developed in the direction of the achieved results.

In the study, it is seen that there is a significant difference in occurrence with the measurements before and after the application related to *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* values of the students in the experimental group who the application of Mesnevî Supported Values Education is applied. The result obtained indicates that the application of Mesnevî Supported Values Education has a positive impact on *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* values of the students. This result shows that the stories in Mesnevî proverbs, idioms and advice, easy and effective learning and influence on their attitudes.

This result based on quantitative data is also supported by the qualitative data based on the teacher, parent and student interviews. This result obtained after the application is supported by other studies. In these studies; it has been found that Mesnevî stories have a very rich content in terms of values and they can be used as an entertaining and teaching genre in the teaching of the values (Çomaklı, 2015; Turan et al. 2010). It is stated that Mesnevî stories are effective in value transfer, Mesnevî stories can be used as a tool for gaining value and Mesnevî stories are effective in the teaching of values and developing attitudes related to the values (Akkaya, 2013; Sancak, 2011; Sancak et al. 2013; Sucu, 2012) and Mesnevî stories can be used effectively in gaining universal and basic humanitarian values (Durmuş, 2011).

In the study, a significant difference between posttest scores related to *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance values* of the attitude scale of experimental and control groups was not found in according to gender, educational background of the parents and level of income of the family variables after the experimental process. This result has shown that gender, educational level of the parents and family income level variables have no effect on students' attitudes towards hospitality, philanthropy, patriotism, giving importance to the family unity and tolerance values. It can be said that the fact that the heroes of the stories in Mesnevî were chosen from both rich and poor people, that the stories were about both rich and poor lives in order to give lessons, and that there was no differentiation in this sense. In addition, it can be said that the presence of both male and female heroes in the related stories, and especially the absence of positive or negative discrimination towards a sex, reduces the effect of sex on students' evaluations. It can be said that the ineffectiveness of the learning levels of the parents on the values attitudes of the students is due to the fact that the families do not reflect the increases or deficits that arise from the learning levels to their children. Both gender and income and learning levels of families do not have an impact on students' attitudes toward values, because age groups of students (age 9-10) do not see these variables as the value that causes differences in attitudes and behaviours, because they do not perceive these variables as reasons for differences and to be more egalitarian.

In other studies, a significant relationship between the attitudes of students' variable and gender, parental educational level, and family income level variables have not been found in value education (Akbaş, 2004; Aktepe, 2010; Aladağ, 2009; Yiğittir, 2009). In other studies, it is determined that the socio-economic level does not make any difference in gaining value (Baydar, 2009; İşcan, 2007); there is no significant difference between attitudes and genders of the students (Keskinoğlu, 2008; Özensel, 2007); the gender variable is not effective and important in the order of importance of values (Gibson & Schwartz, 1998).

In the interview with classroom teacher, it is concluded that application of Mesnevî Supported Values Education is a successful and effective practice that affects the attitudes of the students related to *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance values* in a positive way; that the students behave more tolerant towards to events and people, that the students have become more sensible to helpless and homeless people, that there is an increase in the feelings of social assistance and solidarity, that they have become more sensitive about unity, homeland love and homeland protection and they have become more sensitive about family unity, the importance of the family, compliance with rules in the family, care for family relationships, fulfilling responsibilities in the family, and respecting family elders. These results are supported by different studies. In the studies conducted, teachers stated that they observed positive behavioural changes in the students after the values education and that the values education applications had positive effects on the attitudes of the students (Aladağ, 2009; Moore, 2005; Thompson, 2002; Yalar, 2010; Yiğittir, 2009).

The result obtained indicates that the application of Mesnevî Supported Values Education has a positive impact on *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance values* of the students and the application is a successful and effective practice that affects the attitudes of students related to the values in a positive way. These results are supported by other studies conducted with the parents. In the interviews with the parents, it is concluded that the

applications of values education have positive impacts on the attitudes of the students related to the values (Aladağ, 2009; Karma & Kahil, 2005; Moore, 2005; Thompson, 2002).

In the interviews with the students of the experimental group, it is resulted that after the application of Mesnevî Supported Values Education, there are changes related to *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* values in the behaviours and the attitudes of the students in a positive manner; that the students like the application and the students finds the application enjoyable and educatory; that the education of values should be conducted by the teacher, that the application conducted is a successful and effective practice that affects the attitudes of students related to the values in a positive way. These results are supported by other studies conducted with students. In the interviews with the students, it is found that the students have stated that the applications of values education have affected their attitudes positively (Aktepe, 2010; Aladağ, 2009; İşcan, 2007; Perry & Wilkenfeld, 2006; Thompson, 2002; Uzunkol, 2014), and Mesnevî stories are effective in gaining the values (Sancak et al. 2013).

Suggestions

Based on the results of the research, the following suggestions have been developed:

1. The application of Mesnevî Supported Values Education can be used in different teaching stages and in different courses since it is effective in giving a positive attitude towards the values and teaching values.
2. This application can be used to give *Cleanliness, Giving Importance to Being Healthy, Independence, Respect for Turkish Elders, Love of Nature, and Scientific etc.* values as well as *Hospitality, Philanthropy, Patriotism, Giving Importance to the Family Unity and Tolerance* values.
3. The stories in Mesnevî can be used as an entertaining and instructive genre in value teaching, if necessary arrangements in terms of language and expression are made.
4. Thanks to the rich content of Mesnevî which consists of from proverbs, idioms, stories, and advice, children can learn values more easily, more effectively and more permanently.
5. Presenting the appropriate stories selected from Mesnevî by various artistic activities such as drama and theatre can have a positive effect on the attitudes of the students towards the values.
6. To make the values education more effective, it may be more appropriate to place an independent value education course instead of interspersing the values within the other courses.
7. While teaching programs and textbooks are being prepared, Mesnevî supported entertaining and teaching activities could be given a wider coverage.
8. Instead of teacher-centred values education; with the application of the Mesnevî Supported Values Education or similar applications on which this practice is based, it is possible for the students to participate more actively in the learning process.
9. Families can be formally educated about values so that the values given in the school can be reinforced by supporting them in the family and the environment.
10. As teachers are important models in value education, they can be better educated about value teaching in pre-service and in after-service.
11. This research has been limited to the 4th-grade social studies course in primary school. Examining the effectiveness of the application of Mesnevî Supported Values Education in other courses apart from the social studies course can also provide useful results.

12. Applying the Mesnevî Supported Values Education not only on social studies, mathematics, science and technology and academic courses like Turkish; but also on the courses which are not academically intense such as music, visual arts, and physical education can also provide important results.
13. Studies can also be conducted on the effects of the Mesnevî Supported Values Education on the attitudes of the 4th grade students of primary school towards the values such as *Cleanliness, Giving Importance to Being Healthy, Independence, Respect for Turkish Elders, Love of Nature* and *Scientific* values.

Türkçe Sürüm

Giriş

Geçmişten bu yana bilim insanları tarafından, erdemli bireylerde ve bu bireylerin oluşturduğu erdemli toplumlarda bulunması gereken değerlere dikkat çekilmiş; yer ve zaman dilimine bağlı olarak farklılıklar gösterse de değerler önemini hep korumuştur (Kaymakcan, 2010). Küreselleşme ve kapitalist ekonominin dünyadaki çeşitli etkileri, hızla gelişen teknoloji, artan şiddet ve iç savaşlar değerler eğitiminin önemini ortaya koymaktadır (Arıkan, 2011). Tutum ve davranışlarımıza yön verme ve kararlarımızda etkili olma özelliği, değerlerin bireysel ve toplumsal önemini her geçen gün artırmaktadır.

Değerler, insanların davranışlarına yön veren ve yaşam tarzının oluşumunda etkili olan faktörlerdir (Yel & Aladağ, 2015, s. 118). İnsanların bir olay, bir durum ya da birey karşısındaki duyarlılıkları olarak tanımlanabilecek değerler (Yaman, 2012), yaşam tarzımızı ve hedeflerimizi belirleyen, kararlarımızı etkileyen, inançlarımızı yansıtan ve ilkelerimizi meydana getiren tercihlerdir (Aktepe & Yel, 2009). Yaşamımızı etkileyen ve yaşamda önem verdiğimiz düşünceler olarak tanımlanan değerler (Doğanay, 2012), bireylerin herhangi bir olgu ya da durum karşısındaki duruş ve tutumunu belirten toplumsal ve etik kapsamlı inanış ve düşüncülerdir (Yeşil & Aydın, 2007).

Dünyanın hızla mekanikleştiği çağımızda, kendine, ailesine, içinde yaşadığı topluma yabancılaşan, kendisine ve içinde yaşadığı topluma nefret ve şiddet duyguları besleyen insan; sevgiden yoksun, inançtan ve samimiyetten habersiz, kendisine ve çevresine zarar verecek hale gelmiştir (Doğan, 2015). Son zamanlarda şiddet eylemlerinde, alkol ve uyuşturucu kullanımındaki hızlı artış, ebeveynlere ve öğretmenlere karşı asileşme, saygı sınırlarını zorlama, cinsel sapkınlıklar, internet bağımlılığı, uygunsuz davranışlar; toplumların sahip olduğu saygı, sevgi, dayanışma, anlayış, barış, hoşgörü gibi değerleri sarsacak noktaya ulaşmıştır (Hökelekli, 2010). Ulaşılan bu sonuçlar, değerler eğitimi gündeme getirmektedir.

Değerler eğitimi, formel eğitim içerisinde verilmesi gereken, bireylerin kişilik gelişimine ve sosyalleşmesine katkı sağlayan bir alan olduğundan (Gültekin, 2007), değerler eğitimi formel eğitimin yanında ya da dışında verilmesi gereken bir eğitim olarak değil, formel eğitimin önemli bir bölümü olarak görmek gerekir (Dilmaç, 1999). Değerlerin, formel eğitim kurumlarında planlı olarak kazandırılması, öğrencilerin olumlu karakter özelliklerinin desteklenmesini sağlayabilir (Çengelci, 2011). Bireylere değer belirleme sürecinde yardımda bulunmayı içeren değerler eğitimi (Naylor & Diem, 1987), insanları ortak bir değer anlayışında buluşturmak açısından önem taşır (Sucu, 2012).

Değerler eğitimi konusunda farklı görüşler bulunmakla birlikte, değerlerin yeni kuşaklara aktarılması gerektiği konusunda görüş birliği bulunmaktadır (Tozlu & Topsakal, 2007). Bilim insanları, değerler eğitiminin formel öğretim faaliyetleri içinde sürdürülmesi gerektiği konusunda fikir birliği yapmakla birlikte, değerler eğitiminde nelerin hangi yöntem ve tekniklerle aktarılacağına ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır (Harris, 1991). Değerler eğitiminde, tüm dünyada evrensel olarak uygulanabilecek yöntem ya da süreçlerden söz etmek olanaklı değildir (Taylor, 1996). Değerlerden yoksun bir eğitim mümkün olmayacağından, burada sorulması gereken soru, okulların değer öğretip öğretmeyeceği değil, hangi değerlerin hangi yöntem ve teknikle öğretilmesi sorusu olmalıdır (Lickona, 1996).

Değerler eğitiminin yeterli şekilde verilmemesi, insanların kendisine ve içine bulunduğu topluma karşı yabancılaşmasına, farklı düşünce, inanç ve tutumlara karşı hoşgörü göstermeme eğiliminin artmasına neden olmuştur denebilir (Doğanay, 2006). Değerler eğitimine gereken önemin verilmemiş olmasının bir sonucu olarak, insanlarda artış gösteren tahammülsüzlük, anlayış azlığı, farklılıkları kabullenmeme tavrı, kimi zaman baskı ve şiddet uygulamalarına da dönüşmektedir. Bu nedenle, Mesnevî'nin insani, ahlaki ve yapıcı iletilerine her zamankinden daha fazla ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Mevlâna, kendine özgü tasavvufi düşünceleri, sûfi hayata getirdiği açılımları, geliştirdiği evrensel insani değerleri ve kendine has üslubuyla tüm dünyanın ortak değeri haline gelmiştir (Kara, 2007). Materyalizmin açıklarını telafi eden; kuralları tabulaştıran, nefret, hınç ve aforozu esas alan dini şekilciliğin boşluklarını dolduran Mevlâna, sevgi ve insanlığı, sorunların çözüm kaynağı olarak görür (Öztürk, 2008). Yetmiş iki milleti, bir perdeden yüzlerce ses çıkaran neye benzeten Mevlâna (Şimşekler, 2007), bu evrensel yaklaşımı ile çağımızda ihtiyaç duyulan farklı olana hoşgörü gösterme ve birlikte yaşama kültürünü, yedi yüz yıl önce yakalamıştır (Nicholson, 2014).

İnsanı merkeze alan Mevlâna'ya göre insan sevgisi Allah sevgisine denktir (Kurt, 2007). Mesnevî'sinin ikinci cildinin 1532-1534. beyitlerinde "Sevgiyle acılar tatlıya, bakırlar altına dönüşür. Sevgiyle tortular berraklaşır, dertliler deva bulur. Sevgiyle ölümler dirilir, padişahlar kul olur." (Mevlâna, 2014) diyen Mevlâna, hiçbir ayırım yapmadan insanları birliğe, kardeşliğe, sevgi ve barışa çağırır; diyalog ve hoşgörüyü toplumun her kesimine yaymaya çalışır.

Mevlâna, hırs, şehvet, cimrilik gibi istenmeyen huyların bireylerin karakterine işlemeden ortadan kaldırılması gerektiğini söyler (Durmuş, 2011). Kiskançlık, hırs, gıybet, kibir, mal düşkünlüğü, rüşvet ve israf Mesnevî'de terk edilmesi gereken kötü huylardandır (Yeniterzi, 1995). İnsanları terbiye etmek, onları doğru yola iletmek amacıyla olan; bütün iletilerinde mükemmel insan olmanın reçetelerini sunan, insanda mevcut olan kötü huyları azaltıp iyi huyları çoğaltmayı hedefleyen Mevlâna'nın, karakter eğitimine çok önem verdiği söylenebilir. Eserlerinin bazı bölümlerinde karakter eğitimine ilişkin önerilerde bulunan, anlattığı hikâyelerde genellikle iyiyi ve doğruyu tavsiye ederek okuyan kişiyi iyi insan olmaya çağırın Mevlâna (Erkek, 2008), hikâyelerinde vatan sevgisi, Allah ve peygamber sevgisi ile aile bütünlüğü gibi manevi değerlerin, her zaman maddi değerlerin üzerinde tutulması gerektiğini açıklar (Tok, 2007).

Mevlâna'ya göre misafirperverlik, misafire izzet ve ikramda bulunmak, misafiri en güzel biçimde ağırlamak, misafire tebessüm ve cömertlik göstermektir (Durmuş, 2011). Mevlâna'ya göre içten gelmesi ve ihlâslı olması gereken yardımseverlik; öğünmek, gösteriş yapmak ya da başa kakmak için değil, Allah rızası için olmalı ve başka bir amaç taşımamalıdır. Mevlâna'ya göre yardımlaşma, canla, bedenle, malla yoksullara yardım edilmesidir. Ona göre insan cömert olmalı, cimrilikten ve bencillikten kurtulmalı, sevgi ve yardımseverlikle arınıp yücelmelidir (Mevlâna, 1991), Mesnevî'sinin üçüncü cildinin 3807'nci beyitinde, "Vatanı sevmek imandandır" diyen Mevlâna, vatan sevgisinin imandan geldiğini ve bu sevgisinin imanın bir göstergesi olduğunu ifade eder. Mevlâna'ya göre vatan, uğrunda can verilecek kadar önemlidir (Mevlâna, 2016, s. 293). Mevlâna'ya göre aile, sevginin, birlikteliğin, dayanışmanın sembolüdür. Ona göre aile büyüklerinin aile üyelerine yönelik eleştirileri ailenin iyiliği içindir ve ailenin temelinde merhamet olmalıdır. Mevlâna'ya göre, aile üyeleri arasında haset, öfke, kırgınlık ve kızgınlıklar olmamalı; güçlüklerle ve tehditlerle baş edebilmek için aile birliği korunmalıdır (Mevlâna, 2014). Yetmiş iki milleti, bir perdeden yüzlerce ses çıkaran neye benzeten Mevlâna (Şimşekler, 2007), bu evrensel yaklaşımı ile çağımızda ihtiyaç duyulan, farklı olana hoşgörü gösterme ve birlikte yaşama kültürünü, yedi yüz yıl önce yakalamıştır denebilir (Nicholson, 2014). Müslüman olan, Müslüman olmayan farkı gözetmeden, kimlik ve ırk ayırımı yapmadan tüm insanları kucaklayan, hoşgörü gösteren, onları doğruluğa, güzelliğe yönlendirmeyi amaçlayan bir düşünür, bir ilim ve irfan kaynağı olan Mevlâna, farklılıklara anlayış gösterme ve birlikte yaşama kültürünün önemli bir temsilcisi olarak tanımlanabilir.

Sevgi, saygı, anlayış, arkadaşlık, aşk, yardımlaşma, hoşgörü, sebat, sevecenlik değerleri üzerine kurgulanmış hikâyeler, değerler eğitimine önemli katkılarda bulunur (Aydın, 2014). Mevlâna, büyümeye karşı alçak gönüllülüğün, cehalete karşı ilmin, düşmanlığa karşı dostluğun, hırsa karşı yetinmenin, önyargıya karşı hoşgörünün, cimriliğe karşı cömertlik ve yardımseverliğin, asiliğe karşı uyumun tesis edildiği hikâye ve beyitleriyle ideal insan modelini oluşturmaya çalışmıştır.

Bütün dünya ülkelerinde bilinen ve bir aylık beyitle başlayıp 25000 beyit devam eden bir başyapıt olan Mesnevî (Çelik, 2005), içerdiği konular ve anlatım üslubu ile her dönemde takipçilerinin düşüncelerini, bakış açılarını, tutum ve davranışlarını etkilemiş, var olan sorunlara etkili çözümler üretmiştir. Mevlâna'nın, yaşadığı dönemin sorunlarına olduğu kadar, günümüzün önemli bazı sorunlarına da çözüm olabilecek önerilerinin yer aldığı Mesnevî'de eğitimle ilgili değerler de önemli yer

tutmuştur (Turan, Benli & Kiriş, 2010, s. 169). Toplum tarafından kabul görmüş Mesnevî hikâyelerinin, bir öğretim aracı olarak kullanılması, ilgi çekici öğretim yöntem ve teknikleriyle işlenmesi, değerler eğitiminin amaçlarına ulaşması noktasında önemli katkılar sağlayabilir.

Alan yazın incelendiğinde, genellikle Mevlâna'nın insana ve onun eğitilmesine dair görüşlerinin irdelendiği kuramsal çalışmaların bulunduğu; bu çalışmalarda Mevlâna'nın hoşgörü, saygı ve sevgi anlayışının açıklandığı, Mevlâna felsefesinin evrenselliğinin işlendiği, Mevlâna'ya ait eserlerin tematik olarak incelendiği, Mevlâna'nın eğitime ilişkin görüşlerinin derlendiği görülmektedir (Bayram, 2011; Kaval, 2011; Küçükbezirci, 2013; Tok, 2012; Yıldırım, 2013; Yıldız, 2012). Ayrıca, alanyazında Mevlâna'nın Mesnevî'sinde yer alan hikâyelerin değer öğretiminde kullanılmasına ilişkin az sayıda çalışma bulunduğu ve bu çalışmaların çoğunlukla kuramsal, çok azının ise nitel çalışma olduğu görülmektedir (Akkaya, 2013; Altın, 2010; Çomaklı, 2015; Sancak, Topkaya & Şimşek, 2013; Sucu, 2012; Turan et al. 2010). İlkokul çağındaki çocuklara yönelik değerler eğitiminde Mesnevî'nin kullanılmasına ilişkin yapılmış deneysel çalışmaların bulunmaması; Mesnevî destekli bir değerler eğitiminin etkisini deneysel olarak ortaya koyacak güncel bir çalışmaya olan gereksinimi ortaya koymaktadır.

Özellikle ilkökul kademesinde; toplumla yeni tanışan, toplumsal değerlerin farkına varan küçük bireylere, hikâyelerin anlatılması, konunun somutlaştırılması ve ilgi çekici hale getirilmesinde yadsınamaz bir öneme sahiptir. Bunun yanında, Mesnevî'de yer alan İri Misafir, Ağzına Yılan Kaçan Adam, Üç Balık, Papağan ve Tacir, Öküz, Deve ve Koç'un Hikâyesi, Padişahın Oğluna Kız Alması, Hz Musa ve Çoban, Bilgin ile Kayıkçı gibi hikâyelerin; hayal dünyalarını genişletebilmeleri, empati kurabilmeleri, farklılıkları algılayabilmeleri ve geleceklerini kurgulayabilmeleri açısından çocuklara önemli katkıları olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın, değerler eğitiminin daha etkili ve sonuç alıcı olarak gerçekleştirilerek, iyi insan, iyi vatandaş ve iyi toplum idealine ulaşma konusunda yol göstermesi; genelde eğitim-öğretim sürecinde, özelden değerler eğitiminde Mesnevî'nin aktif olarak kullanılabilirliğinin test edilmesi ve eğitim bilimine farklı bir kaynağın kazandırılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin, ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin tutumlarına etkisini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçümlere göre *Misafirperverlik*, *Yardımsızlık*, *Vatanseverlik*, *Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçümlere göre *Misafirperverlik*, *Yardımsızlık*, *Vatanseverlik*, *Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçümlere göre *Misafirperverlik*, *Yardımsızlık*, *Vatanseverlik*, *Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin tutumları arasında anne-babanın öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçümlere göre *Misafirperverlik*, *Yardımsızlık*, *Vatanseverlik*, *Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin tutumları arasında ailenin gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin tutumlarına ilişkin olarak sınıf öğretmeninin görüşleri nelerdir?
6. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin tutumlarına ilişkin olarak velilerinin görüşleri nelerdir?
7. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasına ilişkin deney grubu öğrencilerinin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli, deneysel işlemin bağımlı değişken üzerindeki etkisinin ortaya konabilmesi açısından araştırmaya önemli bir istatistikî destek sağlayan ve bulguların neden-sonuç ilişkisi içinde yorumlanmasına olanak tanıyan güçlü, karışık bir desendir (Büyüköztürk, 2016). Sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan karışık bir desen olan ön test-son test kontrol gruplu deneme modelinde mutlaka bir karşılaştırma yapılır ve kontrollü bir şekilde bağımlı değişkenlerin bağımsız değişkenlerden nasıl ve ne oranda etkilendikleri ortaya konmaya çalışılır (Karasar, 2015).

Bu araştırmada, istatistiksel verilere dayalı karşılaştırılmaların yapıldığı nicel araştırma tekniklerinin yanı sıra, katılımcılardan daha detaylı bilgiler almak, katılımcıların tecrübelerinden faydalanmak, duyu, düşünce ve fikirlerini anlayabilmek amacıyla nitel araştırma teknikleri de kullanılarak, veri kaynakları ve veri toplama yöntemlerinde çeşitlemeye gidilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre çeşitleme, değişik veri kaynakları, değişik veri toplama ve çözümlene yöntemleri kullanılarak, sonuçların inandırıcılığının artırılması çabasıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın ana eksenini 4. sınıf sosyal bilgiler programında yer alan değerler (*Hoşgörü, Yardımseverlik, Misafirperverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Vatanseverlik*) oluşturduğundan, araştırmanın çalışma grubunu, Ordu ili Altınordu ilçesinde bulunan Durugöl İlkokulu'ndaki 4/A ve 4/C sınıfları oluşturmaktadır. Araştırma için bu okulun seçilmesinde öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bilimsel çalışmalara yatkınlıkları; okulun sosyo-ekonomik yapı, öğretmen, öğrenci ve veli profili bakımından ilçenin genel yapısını yansıtması ve okulun sahip olduğu fiziksel ve teknolojik olanakların diğer okullara oranla bilimsel çalışma yapmaya daha elverişli olması etkili olmuştur.

Görüşme yapılacak veliler ve öğrenciler, sistematik örnekleme yöntemine göre seçilmişlerdir. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre sistematik örnekleme yönteminde, örneklem grubunu oluşturacak kişiler, tamamen seçkisiz bir yöntemle değil, belirli kriterlere göre oluşturulmuş sistematik bir yöntemle seçilirler. 31 kişilik deney grubunun sınıf listesi esas alınarak, altışarlı aralıklarla 5 veli ve bu beş velinin beş öğrencisi örneklem olarak seçilmiştir. Seçilen beş veli, veli evrenin %16.12'sini, seçilen beş öğrenci de öğrenci evreninin %16.12'sini oluşturmaktadır. Çalışma etiği ve ahlaki açıdan uygun olmayacağı düşüncesiyle, görüşmelere katılan velilerin ve öğrencilerin gerçek isimleri kullanılmamış, isimler kodlanmıştır. Öğrenciler, Öğrenci 1, Öğrenci 2... şeklinde isimlendirilirken; veliler, Veli 1, Veli 2... şeklinde isimlendirilmiştir. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin bazı özellikleri aşağıda açıklanmıştır:

Hem deney hem de kontrol grubunda 31'er öğrenci bulunmaktadır. Deney grubunda bulunan öğrencilerin 15'i (%48.40) kız, 16'sı (%51.60) erkektir. Kontrol grubundaki öğrencilerin de 15'i (%48.40) kız, 16'sı (%51.60) erkektir. Dolayısıyla deney ve kontrol grubu öğrencileri hem cinsiyet hem de genel mevcut açısından birbirlerine denk olarak oluşturulmuştur.

Deney grubunda bulunan öğrencilerin 17'sinin annesinin öğrenim düzeyi ilköğretim, 12'sinin lise, 2'sinin ise üniversite, aynı öğrencilerin 14'ünün babasının öğrenim düzeyi ilköğretim, 11'inin lise, 6'sının ise üniversitedir. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise 11'inin annesinin öğrenim düzeyi ilköğretim, 12'sinin lise, 8'inin üniversite, aynı öğrencilerin 12'sinin babasının öğrenim düzeyi ilköğretim, 4'ünün lise, 15'inin ise üniversitedir. Dolayısıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin hem anneleri hem de babaları daha çok ilköğretim mezunudur. Deney grubunda bulunan öğrencilerin 10'unun ailesinin aylık geliri 2000 TL'den az, 14'ünün 2001-4000 TL arasında, 7'sinin ise 4000 TL'den fazladır. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise 4'ünün ailesinin aylık geliri 2000 TL'den az, 17'sinin 2001-4000 TL arasında, 10'unun ise 4000 TL'den fazladır. Dolayısıyla deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ailelerinin aylık gelirleri 2001-4000 TL arasında yığılmaktadır.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bütün derslerdeki birinci dönem notları MEB e-okul sisteminden alınarak karşılaştırıldığında, deney grubu öğrencilerinin bütün derslerden birinci dönem karne not ortalamalarının 92.90, kontrol grubu öğrencilerinin ise bütün derslerdeki birinci dönem karne not ortalamalarının 93.63 olduğu görülmüştür. Bu durumda, bütün derslerden birinci dönem karne not ortalamaları bakımından grupların birbirlerine çok yakın oldukları söylenebilir. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulaması 4. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında yapıldığından, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi birinci dönem karne not ortalamaları karşılaştırılmış ve sonuçlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersi Birinci Dönem Karne Notlarının Karşılaştırılması.

Gruplar	N	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Deney Grubu	31	92.16	2.42	60	.27	.78
Kontrol Grubu	31	92.00	2.22			

Tablo 1 incelendiğinde, sosyal bilgiler dersi karne notlarına ilişkin deney grubu puanları ($\bar{X} = 92.16$) ile kontrol grubu puanları ($\bar{x} = 92.00$) arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir [$t_{(60)} = .27, p > .05$]. Deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesindeki durumlarının ve denkliklerinin araştırılması amacıyla, her iki gruba da uygulanan ön testlerin sonuçları karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin çalışma gruplarına göre ön test puanları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Öğrencilerin Gruplarına Göre Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması.

Ön test	Gruplar	N	\bar{x}	Ss	Sh_x	ttesti		
						t	sd	p
Test Toplam	Deney	31	101.29	6.70	1.20	-.41	60	.68
	Kontrol	31	102.06	8.07	1.45			

Tablo 2 üzerinde yapılan incelemede, yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, deney grubu öğrencilerinin tutum puanları ($\bar{x} = 101.29$) ile kontrol grubu öğrencilerinin tutum puanları ($\bar{x} = 102.06$) arasında .05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir [$t_{(60)} = -.41, p > .05$].

Araştırma Süreci

Araştırma sürecinde yapılan hazırlıklar, planlamalar ve uygulamalar aşağıda açıklanmıştır:

Araştırma kapsamına alınacak değerler; Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı, öğrenci düzeyleri ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Değerlerin belirlenmesi sürecinde, dördüncü sınıfı okutan 124 sınıf öğretmenin görüşü alınmış ve öğretmenlerden 4. sınıf Sosyal Bilgiler programında yer alan değerleri (en az 1, en fazla 10 olmak üzere) puanlayarak önem sırasına koymaları istenmiştir. Öğretmenler, değerleri, Hoşgörü (1206 puan), Yardımseverlik (1150 puan), Vatanserverlik (1096 puan), Aile birliğine önem verme (1042 puan), Misafirperverlik (1006), Temizlik ve sağlıklı olmaya önem verme (811 puan), Bağımsızlık (781 puan), Türk büyüklerine saygı (739 puan), Doğa sevgisi (672 puan) ve Bilimsellik (598 puan) olarak puanlayarak önem sırasına koymuşlardır.

Deney ve kontrol gruplarının sayısı, cinsiyet, aile gelir durumu, anne-baba öğrenim düzeyi, karne notu ve öğretmen faktörleri yönünden dengeli olarak oluşturulmalarına çalışılmıştır.

Araştırmacılar tarafından, *Tutum Ölçeği* ile *Öğretmen Görüşme Formu*, *Veli Görüşme Formu* ve *Öğrenci Görüşme Formu* geliştirilmiştir.

Araştırmacılar tarafından, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi’ne yönelik *etkinlikler* geliştirilmiştir. Misafirperverlik değeri ile ilgili olarak, Mesnevî’de yer alan “Misafir Boynumuzda Kaldı”, “İri Misafir”, “Köylü ile Şehirli” hikâyeleri kullanılarak etkinlikler oluşturulmuştur. Yardımseverlik değeri ile ilgili olarak,

Mesnevî’de yer alan “Hz. Ömer Zamanında Şehre Ateş Düşmesi”, “Ağzına Yılan Kaçan Adam”, “İtır Çarşısında Bayılan Adam” hikâyeleri kullanarak etkinlikler oluşturulmuştur. Vatanseverlik değeri ile ilgili olarak, “Papağan ile Tacir”, “Ayyazi’nin Hikâyesi”, “Üç Balığın Hikâyesi”, “Vekilin Buhara’ya Dönmesi” hikâyeleri kullanarak etkinlikler oluşturulmuştur. Aile Birliğine Önem verme değeri ile ilgili olarak, “Bedevi ile Karısı”, “Padişahın Oğluna Kız Alması”, “Öküz, Deve ve Koçun Hikâyesi” hikâyeleri kullanarak etkinlikler oluşturulmuştur. Hoşgörü değeri ile ilgili olarak ise “Hz. Musa ve Çoban”, “Bilgin ile Kayıkçı”, “Fare ile Deve”, “Karanlıktaki Fil” hikâyeleri kullanarak etkinlikler oluşturulmuştur. Bütün etkinliklerde hikâyelerden çıkarılacak dersle ilgili sorular sorulmuş; bütün hikâyeler beyin fırtınası, cümle tamamlama, drama, değerler kutusu, öğretmenimiz konuşuyor, değerler ağacı başlıkları altında etkinliklere dönüştürülerek işlenmiş ve etkinliklerin sonunda öğrencilere ev ödevi verilmiştir.

Deneysel işlem öncesi, deney ve kontrol grubuna *Tutum Ölçeği* ön test olarak uygulanmıştır.

Deney grubunda, araştırmanın amaçları doğrultusunda Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi yapılırken, kontrol grubunda normal öğretim programı çerçevesinde değerler eğitimi yapılmıştır.

Deneysel uygulama, toplam 10 hafta ve 40 ders saatini kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Haftada 4 ders yapılmış olup, her ders saati 40 dakika olarak planlanmıştır.

Deney ve kontrol gruplarına, daha önce ön test olarak uygulanmış olan *Tutum Ölçeği* son test olarak tekrar uygulanmıştır.

Deney grubu öğrencileriyle, bu öğrencilerin velileriyle ve sınıfın öğretmeniyle görüşmeler yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Tutum Ölçeği

Tutum ölçeği, tutum maddelerini oluşturma, uzman görüşü alma, ön sınama, asıl uygulama, geçerlik çalışması, faktör analizleri ve güvenilirlik hesaplaması aşamaları esas alınarak (Karasar, 2015; Tezbaşaran, 2008) geliştirilmiştir. Alan yazın taranarak ve alan uzmanları ile görüşülerek *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerleriyle ilgili 50’si olumlu 50’si olumsuz olmak üzere toplam 100 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. “Likert tipi tutum ölçeklerinde derecelendirmeler 3, 5, 7, 9, hatta 11’li olabilmektedir” (Tavşancıl, 2014: 145). “Likert tipi ölçeklerde 2’li, 3’lü, 4’lü, 6’lı ve 7’li derecelendirme de kullanılmakla birlikte, küçük yaşta kişiler için 3’lü, hatta 2’li derecelendirme kullanmak daha uygun olduğundan” (Köklü, 1995, s. 90), ölçekte üçlü derecelendirme kullanılmıştır. Ayrıca, “maddelerin boş bırakılmasını ya da ortalandaki herhangi bir noktanın işaretlenmesini önlemek amacıyla” (Köklü, 1995, s. 90) ölçekteki ifadeler, “katılıyorum”, “kararsızım” ve “katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin ön sınamadan sonraki asıl uygulaması, 330’u kız, 395’i erkek olmak üzere toplam 725 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Karşılaştırmalı testlerde verilerin normal dağılım göstermesi önemli bir ön koşul olduğundan (Büyükoztürk, 2016; Tavşancıl, 2014), öçek bu anlamda test edilmiş ve ölçeğin çarpıklık katsayısı -664, basıklık değeri 256, ortalama değeri 194.86, medyan değeri 192 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen değerler, puanların normal dağılım gösterdiğini göstermektedir. Puanların normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Simirnov testiyle de incelenmiş ve K-S değeri .06 bulunmuştur. Bulunan bu değer “.05’ten büyük olduğundan, puanlar normal dağılım göstermiştir” (Büyükoztürk, 2016) denebilir.

Ölçekte bulunan her maddenin bireyleri ayırt etme derecesini tespit etmek için ölçek puanlarına göre üst %27.00 ve alt %27.00’lik grubun madde puanları arasındaki farkın anlamlılık derecesine bakılmış (Arslan, 2006) ve bu amaçla yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi sonucunda bütün maddelerle toplam puan arasındaki ilişki istatistiksel olarak $p < .05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ölçeğe alt-üst grup ortalamaları farkına dayalı madde analizi uygulanmış ve madde ayırt edicilik katsayılarını gösteren t değerlerinin -3.07 ile 23.08 arasında değiştiği ve dolayısıyla ölçekte bulunan maddelerin madde-kalan, madde-toplam ve madde-ayırt edicilik dizinlerinin istatistiksel olarak .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmüştür. Tezbaşaran’a (2008) göre madde değerinin anlamlılık düzeyi $p > .05$ olduğu takdirde, bu maddelerin ölçekten çıkarılması gerekmektedir.

Ölçekle ilgili olarak açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya yönelik bir işlem; doğrulayıcı faktör analizi ise daha önce belirlenmiş olan bir varsayımı veya teoriyi doğrulamaya dönük bir işlemdir (Büyüköztürk, 2016). Verilerin faktör analizine uygunluğunu araştırmak amacıyla Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) Testi ve Bartlett Testi uygulanmış, ölçeğin Kaiser–Meyer–Olkin Testi değeri .82, Bartlett testi değeri .00 bulunmuştur. Karagöz ve Kösterelioğlu'na (2008) göre, KMO değerinin .80 olması belirlenen örneklem büyüklüğünün çok iyi olduğunu, Bartlett testi sonucunun $p < .05$ düzeyinde anlamlılık göstermesi de faktör analizi yapmak için değişkenler arasındaki ilişkinin yeterliliğini göstermektedir. Yapılan faktör analiz sonucunda özdeğeri 1'den büyük 5 faktör tespit edilmiş, toplam varyansın %88.46'sını açıklayan bu beş faktörün varyans açıklama oranları %60.26; %64.57; %70.91; %79.49; %88.46 olarak belirlenmiştir.

Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen 5 temel faktör eksen döndürmesine tabi tutulmuş, yapılan varimax döndürme işleme sonucunda ölçeğin faktör yük değerlerinin .95 ile .49 arasında değiştiği, elde edilen 5 faktörün sırasıyla 1. faktörde 13 madde "Aile Birliğine Önem Verme" alt boyutunu, 2. faktörde 13 madde "Yardımseverlik" alt boyutunu, 3. faktörde 10 madde "Vatanseverlik" alt boyutunu, 4. faktörde 10 madde "Misafirperverlik" alt boyutunu, 5. faktörde 7 madde "Hoşgörü" alt boyutunu oluşturduğu; nihai ölçeğin 25'i olumlu, 28'i olumsuz olmak üzere toplam 53 maddeden oluştuğu görülmüştür. Ölçekte olumlu ifadeler sırasıyla "katılıyorum" seçeneğinden "katılmıyorum" seçeneğine doğru 3-2-1 şeklinde, olumsuz ifadeler ise "katılmıyorum" seçeneğinden "katılıyorum" seçeneğine doğru tam tersi olarak 1-2-3 şeklinde puanlandığından, ölçekten alınabilecek tutum puanının 53 ile 159 arasında olması gerektiği anlaşılmıştır.

Tutum ölçeğinin faktör yapısı açısından toplanan verilerle gösterdiği uyum derecesini değerlendirmek ve açımlayıcı faktör analizi sonuçlarının doğruluğunu test etmek amacıyla (Sümbüloğlu & Akdağ, 2009) doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde, karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) değerinin .90 ve üzeri olması, uyum iyiliği indeksi (GFI) ve düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI) değerinin .90 ve üzerinde olması, tahminin kök hata kareler ortalaması indeksi (RMSEA) değerinin 0 ya da 0'a yakın olması, kök artık kareler ortalaması indeksi (RMR) değerinin .05'den küçük olması iyi uyumu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014). Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, CFI (*Comperative Fit Index*) değeri .93, NFI (*Normed Fit Index*) değeri .88, GFI (*Goodness of Fit Index*) değeri .91, AGFI (*Adjusted Goodness of Fit Index*) değeri ise .90 olarak hesaplanmış olup bu değerler modelin uyumlu olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda, maddeler ile faktörler arasındaki bütün ilişkiler istatistiksel açıdan ($p < .01$) düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Analizde, RMR (*Root Mean Square Residual*) değeri .02, RMSEA (*Root Mean Square Error of Approximation*) değeri .53 olarak belirlenmiş olup bu değerler modelin iyi bir model olduğunun göstergeleri olarak değerlendirilebilir. Ulaşılan bu sonuçlar, ölçeğin açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen beş faktörlü yapısını doğrulamaktadır.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla ölçeğin alt boyutlarının ve tamamının Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayılarına bakılmıştır. Buna göre, 1. faktörün (Misafirperverlik) güvenilirlik katsayısı .97, 2. faktörün (Yardımseverlik) güvenilirlik katsayısı .97, 3. faktörün (Vatanseverlik) güvenilirlik katsayısı .99, 4. faktörün (Aile Birliğine Önem Verme) güvenilirlik katsayısı .98 ve 5. faktörün (Hoşgörü) güvenilirlik katsayısı .99 bulunmuştur. Ölçeğin tümüne ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .97 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan "bu değer, ölçeğin güvenilirliği için yüksek bir değer olduğu" (Büyüköztürk, 2016; Tavşancıl, 2014) söylenebilir.

Görüşme formları

Araştırmacılar tarafından, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin tutumlarına ilişkin olarak sınıf öğretmeninin görüşlerini tespit etmek için bir *öğretmen görüşme formu*, velilerinin görüşlerini tespit etmek için bir *veli görüşme formu* ve öğrencilerin uygulamaya ilişkin görüşlerini tespit etmek için bir *öğrenci görüşme formu* geliştirilmiştir. Görüşme formları, yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Yıldırım ve Şimşek'e (2016) göre, yarı

yaılandırılmış görüşme formları belli sorulardan meydana gelmekte ve katılımcılar bu sorulara diledikleri tarzda yanıtlar vermekte ve kişisel düşüncelerini net olarak belirtmektedirler.

Görüşmeler; görüşme formunun hazırlanması, formun sınanması, görüşmelerin yer ve zaman olarak ayarlanması ile görüşmelerin gerçekleştirilmesi boyutları (Yıldırım & şimşek, 2016) dikkate alınarak planlanmıştır. Görüşme soruları hazırlanırken; amaca uygunluğuna, alt problemleri destekleyecek nitelikte olmasına, anlaşılabilir olmasına, kazandırılmak istenen değerleri ve ihtiyacı karşılamasına dikkat edilmiştir. Konu uzmanı 3 ğretim üyesinin görüşleri alınarak oluşturulmuş olan görüşme taslağı, örneklemde yer almayan, ancak yakın özelliklere sahip 3 veli, 3 ğretmen ve 6 ğrenci üzerinde denenmiş, karşılaşılan sorunlar yeni sorular eklenerek, bazı sorular çıkarılarak ve bazı sorularda da değişiklikler yapılarak giderilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada, verilerin toplanmasında nicel ve nitel araştırma teknikleri kullanılmıştır. İlkokul 4. sınıf ğrencilerinin, *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine nem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla nicel veri toplama aracı olarak *tutum leği*, nitel veri toplama aracı olarak ise *görüşme formları* kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarına, daha önce ön test olarak uygulanmış olan *Tutum leği*, 1 şubat-8 Nisan 2017 tarihleri arasında devam eden deneysel çalışmanın tamamlanmasından iki gün sonra son test olarak tekrar uygulanarak nicel veriler toplanmıştır. Uygulamanın her aşamasında ğretmen, ğrenci ve veliler bilgilendirilmiştir.

Görüşmeye geçmeden önce, görüşme esnasında dikkat edilmesi gereken konular hakkında katılımcılar bilgilendirilmiş, katılımcıların sorulara rahat, doğru ve samimi cevaplar vermelerinin sağlanmasına gayret edilmiştir. Görüşmelerde ğretmene, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının başlangıcından görüşmenin yapıldığı güne kadar, sınıfında bulunan öğrencilerin sınıf veya okul ortamındaki tutumlarında *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine nem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin olarak ne gibi değişiklikler gzlemediğine ve uygulanan programı nasıl değerlendirdiğine dair yedi soru sorulmuştur. Velilere, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının başlangıcından görüşmenin yapıldığı güne kadar, evde veya ev dışında *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine nem Verme ve Hoşgörü* değerlerini benimseme ve bu değerleri davranış olarak gösterme açısından çocuklarının tutumlarında ne gibi değişiklikler gzlelediklerine dair altı soru sorulmuştur. Öğrencilere ise Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulaması kapsamında derste yaptıkları etkinlikler hakkında ne düşündükleri, uygulamanın *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine nem Verme ve Hoşgörü* değerleri açısından tutumlarında bir değişiklik oluşturup oluşturmadığı, uygulamayı sevip sevmedikleri, değerler eğitiminin nerede ve nasıl yapılması gerektiğini düşündüklerine dair altı soru sorulmuştur. Görüşme sürecinde katılımcıların hiçbir şekilde ynlendirilmemesine dikkat edilmiş ve araştırmacı yansızlığını azami derecede korumuştur. Yaklaşık 20'şer dakika süren görüşmeler, okul idaresince sağlanan bir odada gerçekleştirilmiş ve izin almak şartıyla katılımcıların ses kaydı yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizi

Araştırmada nicel verilerin analizinde, aritmetik ortalama, frekans, bağımsız grup t-testi, Kruskal-Wallis H testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Deneysel bir çalışma olan araştırmada, "yansız olarak belirlenen iki grupta iki farklı uygulamayla aynı içerik için eğitim verilmesi ve araştırma sonucunda iki uygulama arasındaki etkililiğin değerlendirilmesi amaçlandığından bağımsız grup t-testi kullanılmıştır" (Büyüköztürk, 2016). Az denekli ve puanların normallik varsayımını karşılamadığı deneysel çalışmalarda, anlamlılık ilişkisini test etmek için Kruskal-Wallis H ve Mann-Whitney U testlerinin kullanılması uygun olduğundan (Büyüköztürk, 2016; Sümbüloğlu & Sümbüloğlu, 2007), araştırmada, az denekli anne-baba öğrenim düzeyi ile aile gelir düzeyi değişkenleri için Kruskal-Wallis H testi; cinsiyet değişkeni için ise Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Nitel verilerin analizi

Araştırmada, görüşme yoluyla elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yaklaşımı tercih edilmiştir. Betimsel analiz yaklaşımında, veriler görüşme sorularına göre özetlenerek yorumlanır ve görüşme yapılan bireylerin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Araştırmadan elde edilen verilerin güvenilirliği katılımcı teyidi, eş uzman incelemesi ve kodlayıcılar arası güvenilirlik süreçleri yoluyla gerçekleştirilmiş (Boyatzis, 1998; Cresswell, 2013; Lincoln & Guba, 1985; Miles, Huberman & Saldana, 2014); inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık ve onaylanabilirlik kriterleri ışığında araştırmanın nitel boyutunun geçerlik ve güvenilirliği test edilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Görüşmelerin güvenilirliğini sağlamak için görüşmelerin ses kayıtları iki farklı zamanda çözümlenerek her iki çözümlemedeki tutarlılığa bakılmıştır. Bu amaçla uzlaşma yüzdesi (Agreement percentage) formülü kullanılmış (Bakeman & Gottman, 1997) ve uzlaşma yüzdesi %91.00 olarak belirlenmiştir. Keeves & Sowden'e (1994) göre uzlaşma oranının %80.00 olması güvenilirlik için yeterlidir. Ayrıca, araştırma sürecinde bir eş uzmanın yer alması, daha kapsamlı bir veri analizi yapılmasını sağladığından (Lincoln & Guba, 1985), araştırmada, eğitim programları ve öğretimi alanından bir öğretim üyesi eş uzman olarak yer almış ve katılımcı görüşlerinin yer aldığı metinler hem araştırmacılar hem de eş uzman tarafından ayrı ayrı incelenmiş, katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar irdelenmiş, olası kodlar ve temalara ilişkin verimli tartışmalar gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çoklu kodlayıcı güvenilirliği sağlamak için araştırmacılara ek olarak eğitim bilimleri alanında doktora derecesine sahip bir uzmana kodlayıcı görevi verilmiş, araştırmacıların ve diğer kodlayıcının, katılımcıların yanıtlarının çözümlenmesine ve kategorize edilmesine yönelik hazırladıkları yazılı metinler incelenerek karşılaştırılmış ve yapılan karşılaştırmada %86.00 oranında bir tutarlılık tespit edilmiştir. Hesaplanan bu oran çoklu kodlayıcıya dayalı güvenilirlik analizleri için yüksek bir değer olarak kabul edilmektedir (Miles et al. 2014). Çoklu kodlayıcı güvenilirliği iki kodlayıcının herhangi bir içeriğin niteliğine ilişkin hangi ölçüde uzlaşma sağladığını ifade eder (Boyatzis, 1998; Miles et al. 2014). Yazılı metne dönüştürülen sözel konuşmaların tekrar sahibine götürülüp üzerinde çalışılması, verilerin doğruluğunu ve geçerliğini güçlendirdiğinden (Silverman, 2006), araştırmacılar tarafından yazılı metne dönüştürülmüş ses kayıtları hem sınıf öğretmenine, hem velilere, hem de öğrencilere kontrol ettirilerek teyit edilmiştir. Öğretmen, veli ve öğrencilerle yüzyüze görüşmek suretiyle bilgi kaynaklarında çeşitlemeye gidilmiş, aynı zamanda elde edilen nitel veriler nicel verilerle de desteklenmiştir.

Bu çalışmada, ulaşılan bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya aktarılması hedeflendiğinden, elde edilen veriler önce sistematik, mantıklı, tutarlı ve anlaşılır bir şekilde betimlenmiş, gerekli yerlerde doğrudan alıntılar yapılmış ve daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanmış, yorumlanmış, karşılaştırılmış, neden-sonuç ilişkileri irdelenmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulgular bölümünde, her bir alt probleme ilişkin bulgular sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt problem 1: "Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçümlere göre Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü değerlerine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?"

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin uygulama öncesi ve sonrası tutumlarını belirlemek amacıyla tutum ölçeği uygulanmış, elde edilen sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde, deney grubu ön test puanları ($\bar{x}=101.29$) ile kontrol grubu ön test puanları ($\bar{x}=102.06$) arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$t_{(60)}=-.41, p>.05$]; deney grubu son test puanları ($\bar{x}=153.61$) ile kontrol grubu son test puanları ($\bar{x}=125.81$) arasında ise .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu [$t_{(60)}=11.327, p<.05$] görülmektedir.

Tablo 3.

Deney ve Kontrol Grubu öğrencilerinin Ön Test-Son Test Tutum Puanlarına İlişkin Bağımsız Grup t-Testi Sonuçları.

Test	Grup	N	\bar{x}	Ss	Sh _x	t testi		
						t	Sd	p
Ön test	Deney	31	101.29	6.70	1.20	-0.41	60	.68
	Kontrol	31	102.06	8.07	1.45			
Son test	Deney	31	153.61	6.27	1.12	11.32	60	.00
	Kontrol	31	125.81	12.14	2.18			

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmaması, her iki grubun uygulama öncesi *Misafirperverlik*, *Yardımseverlik*, *Vatanseverlik*, *Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin benzer tutumlara sahip olduklarını; deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın oluşması ise yapılan Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının, *Misafirperverlik*, *Yardımseverlik*, *Vatanseverlik*, *Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin olarak öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt problem 2: "Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçümlere göre Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü değerlerine ilişkin tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?"

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin, *Misafirperverlik*, *Yardımseverlik*, *Vatanseverlik*, *Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin uygulama öncesi ve sonrası tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Ön Test-Son Test Tutum Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları.

Test	Grup	Cinsiyet	N	Xsıra	Σsıra	U	Z	p
Ön test	Deney	Kız	15	17.50	262.50	97.50	-.89	.37
		Erkek	16	14.59	233.50			
	Kontrol	Kız	15	16.63	249.50			
		Erkek	16	15.41	246.50			
Son test	Deney	Kız	15	15.70	235.50	115.50	-.20	.83
		Erkek	16	16.28	260.50			
	Kontrol	Kız	15	17.33	260.00			
		Erkek	16	14.75	236.00			

Tablo 4 incelendiğinde; deney grubu ön test puanlarında, kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$U=97.50$, $p>.05$], kontrol grubu ön test puanlarında da kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$U=110.50$, $p>.05$]; deney grubu son test puanlarında kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$U=115.50$, $p>.05$], kontrol grubu son test puanlarında da kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$U=100.00$, $p>.05$] görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt problem 3: “Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi’nin uygulandığı deney grubu ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçümlere göre Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü değerlerine ilişkin tutumları arasında anne-babanın öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?”

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin, *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin uygulama öncesi ve sonrası tutumları arasında, anne öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Anne Öğrenim Düzeyine Göre Ön Test-Son Test Tutum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları.

Test	Grup	Anne Öğrenim Düzeyi	N	Xsıra	χ^2	Sd	p			
Ön test	Deney	İlköğretim	17	16.26	4.63	2	.90			
		Lise	12	16.08						
		Üniversite	2	13.25						
	Kontrol	İlköğretim	11	11.32						
		Lise	12	18.08						
		Üniversite	8	19.31						
Son test	Deney	İlköğretim	17	15.79	4.46	2	.10			
		Lise	12	18.08						
		Üniversite	2	5.25						
	Kontrol	İlköğretim	11	15.95				.20	2	.90
		Lise	12	15.29						
		Üniversite	8	17.13						

Tablo 5 incelendiğinde; deney grubu ön test puanlarında anne öğrenim düzeyi ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$(H(3)=.20, p>.05)$], kontrol grubu ön test puanlarında da anne öğrenim düzeyi ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$(H(3)=4.65, p>.05)$]; deney grubu son test puanlarında anne öğrenim düzeyi ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$(H(3)=4.46, p>.05)$], kontrol grubu son test puanlarında da anne öğrenim düzeyi ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$(H(3)=.20, p>.05)$] görülmektedir.

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin uygulama öncesi ve sonrası tutumları arasında, baba öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde; deney grubu ön test puanlarında baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$(H(3)=10.45, p>.05)$], kontrol grubu ön test puanlarında da baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$(H(3)=5.10, p>.05)$]; deney grubu son test puanlarında baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$(H(3)=4.73, p>.05)$], kontrol grubu son test puanlarında da baba öğrenim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$(H(3)=1.86, p>.05)$] görülmektedir.

Tablo 6.

Öğrencilerin Baba Öğrenim Düzeyine Göre Ön Test-Son Test Tutum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları.

Test	Grup	Baba Öğrenim Düzeyi	N	Xsıra	χ	Sd	P
Ön test	Deney	İlköğretim	14	13.32	10.45	2	.29
		Lise	11	19.00			
		Üniversite	6	16.75			
	Kontrol	İlköğretim	12	11.38	5.10	2	.07
		Lise	4	18.50			
		Üniversite	15	19.03			
Son test	Deney	İlköğretim	14	13.96	4.73	2	.09
		Lise	11	20.18			
		Üniversite	6	13.08			
	Kontrol	İlköğretim	12	16.54	1.86	2	.39
		Lise	4	10.25			
		Üniversite	15	17.10			

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt problem 4: “Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi’nin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile uygulanmadığı kontrol grubu öğrencilerinin, deneysel işlem öncesi ve sonrası ölçümlere göre Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü değerlerine ilişkin tutumları arasında ailenin gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?”

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin uygulama öncesi ve sonrası tutumları arasında, ailenin gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal-Wallis H testi uygulanmış ve ulaşılan sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeyine Göre Ön Test-Son Test Tutum Puanlarına İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları.

Test	Grup	Aile Gelir Düzeyi	N	Xsıra	χ^2	Sd	p
Ön test	Deney	2000 TL’den az	10	14.95	.74	2	.68
		2001 TL-4000 TL	14	17.54			
		4000 TL’den fazla	7	14.43			
	Kontrol	2000 TL’den az	4	10.75	1.64	2	.44
		2001 TL-4000 TL	17	16.35			
		4000 TL’den fazla	10	17.50			
Son test	Deney	2000 TL’den az	10	14.85	.32	2	.85
		2001 TL-4000 TL	14	16.71			
		4000 TL’den fazla	7	16.21			
	Kontrol	2000 TL’den az	4	20.50	1.20	2	.54
		2001 TL-4000 TL	17	14.97			
		4000 TL’den fazla	10	15.95			

Tablo 7 incelendiğinde; deney grubu ön test puanlarında ailenin gelir düzeyi ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [(H(3)=.74, p>.05)], kontrol grubu ön test puanlarında da ailenin gelir düzeyi ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [(H(3)=1.64, p>.05)]; deney grubu son test puanlarında ailenin gelir düzeyi ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel

olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$H(3)=.32, p>.05$], kontrol grubu son test puanlarında da ailenin gelir düzeyi ile öğrencilerin tutumları arasında .05 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı [$H(3)=1.20, p>.05$] görülmektedir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt problem 5: “Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin tutumlarına ilişkin olarak sınıf öğretmenin görüşleri nelerdir?”

Uygulama sonrası, deney grubunda yer alan öğrencilerin öğretmenine, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının başlangıcından görüşmenin yapıldığı güne kadar, sınıfında bulunan öğrencilerin sınıf veya okul ortamındaki tutumlarında *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin olarak ne gibi değişiklikler gözlemlendiğine ve yapılan uygulamayı nasıl değerlendirdiğine dair yedi soru sorulmuştur. Sınıf öğretmenin verdiği cevaplardan bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Deney grubu öğretmeni

“Yaptığımız uygulamadan sonra öğrencilerimin, okulumuzda bulunan yabancı uyruklu öğrencilere daha sıcak yaklaştıklarını fark ettim. Bazı öğrencilerimin, ihtiyacı olan arkadaşlarının kullanması için sınıfa bir yardım kutusu getirdiklerini gördüm. Yaptığımız uygulamadan sonra öğrencilerimin vatanın bölünmezliğine daha fazla vurgu yaptıklarını fark ettim. Yapılan uygulamanın, öğrencilere vatanseverlik değerini benimsetme ve bu değer ışığında tutumlarında değişimlere neden olma konusunda başarılı olduğunu söyleyebilirim. Bu uygulama sonrasında öğrencilerimin aile birliğine, ailenin önemine, ailede geçerli kurallara, aile ilişkilerine, ailedeki sorumluluklara, aile büyükleri ve sıcak yuva kavramlarına ve özellikle anne sevgisine daha fazla vurgu yaptıklarını gördüm. Uygulamadan sonra, sınıftaki öğrencilerde hoşgörülü davranma açısından genel olarak olumlu yönde değişimler olduğunu söyleyebilirim. Daha önce sorunlarını şiddet kullanarak çözmeye çalışan birkaç öğrencimin bu yolu terk ettiklerini, arkadaşlarına daha sevecen ve anlayışlı yaklaştıklarını gördüm. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasını genel olarak başarılı buluyor ve öğrenciler üzerinde olumlu yönde etki yaptığını düşünüyorum. Derslerde bu tür uygulamalara sıklıkla yer verilmesi gerektiği kanaatindeyim. Bu uygulamanın, sadece belli derslerde değil, bütün derslerde sıklıkla yapılması gerektiğini, programların ve ders kitaplarının da bu yönde hazırlanması gerektiğini düşünüyorum. Bu tür uygulamalarla velilerin de değerler konusunda eğitilmeleri gerektiğini düşünüyorum.”

Sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmeden sağlanan veriler betimsel analize tabi tutulduğunda, öğretmenin Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasına ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu; uygulamaya yönelik pozitif değerlendirmelerde bulunduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenin görüşlerine göre, yapılan uygulamanın öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkileyen, başarılı ve etkili bir uygulama olduğu; uygulamadan sonra öğrencilerin olaylara veya kişilere karşı daha hoşgörülü davrandıkları, kimsesiz, evsiz-yurtsuz kişilere karşı daha duyarlı hale geldikleri, sosyal yardımlaşma ve dayanışma duygularında artış olduğu, birlik olma, vatani sevme ve vatani koruma konusunda daha hassas hale geldikleri, aile birliği, ailenin önemi, ailede geçerli kurallara uyma, aile ilişkilerini önemseme, ailedeki sorumlulukları yerine getirme ve aile büyüklerine saygı gösterme konusunda daha duyarlı hale geldikleri söylenebilir. Sınıf öğretmenine göre, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulaması bütün derslere ve bütün öğretim kademelerine yaygınlaştırılmalı, ders programları ve ders kitapları bu yönde hazırlanmalı, veliler de değerler eğitimi konusunda bu veya buna benzer uygulamalarla eğitilmelidir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt problem 6: “Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin tutumlarına ilişkin olarak velilerinin görüşleri nelerdir?”

Deney grubunda yer alan 5 öğrencinin velilerine, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının başlangıcından görüşmenin yapıldığı güne kadar, evde veya ev dışında *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerini benimseme ve bu değerleri davranış olarak gösterme açısından çocuklarında ne gibi değişiklikler gözlemlediklerine dair altı soru sorulmuştur. Öğrenci velilerinin verdikleri cevaplardan bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Veli 1 (öğrenci 1'in annesi); *"Bu uygulama, çocuğumda misafirperverlik duygusunu arttırdı ve evi olmayan ya da ülkesinden ayrı yaşamak zorunda olan insanların farkına varmasını sağladı. Bu uygulama sayesinde olsa gerek, çocuğum eve gelen misafir çocuklarla odasını ve oyuncaklarını daha rahat paylaşmaya başladı. Bu uygulamayı çok faydalı bulduğumu söylemeliyim."*

Veli 2 (öğrenci 2'nin annesi); *"Bu uygulamadan sonra çocuğumun daha yardımsever olduğunu söyleyebilirim. Örneğin, sitedeki yaşlılara daha çok yardım ettiğini, ellerindeki poşetleri taşıdığını gördüm. Çocuğum evde bana ve babasına da daha çok yardım eder oldu. Odasını ve oyuncaklarını topladığını, çantasını hazırladığını, masayı hazırlarken bana yardım ettiğini fark ettim. Değerler eğitiminin, bu veya buna benzeyen uygulamalarla verilmesi gerektiğini düşünüyorum."*

Veli 3 (öğrenci 3'ün babası); *"Bu uygulamanın, çocuğumdaki vatan sevgisi, vatani koruma, vatan için çalışma, vatani yüceltme duygularını artırdığını söyleyebilirim. Çocuğumun, okullarındaki vatanından ayrı kalmış yabancı uyruklu öğrencilere daha çok üzülmesini, onları evde daha sık anlattığını gözlemladim. Bu uygulamanın velilere de yapılması iyi olur bence."*

Veli 4 (öğrenci 4'ün babası); *"Bu uygulama, çocuğumda, ailede görev üstlenme, aile üyeleriyle işbirliği yapma ve ailedeki sorumluluklarını yerine getirme konusunda olumlu gelişmelere neden oldu. Bu uygulamadan sonra çocuğumda aileye, aile birliğine ve aile büyüklerine yönelik olumlu yönde ciddi bir tutum değişikliği olduğunu söyleyebilirim. Bu uygulama bütün derslerde yapılmalıdır."*

Veli 5 (öğrenci 5'in annesi); *"Okuldaki bu uygulama başladıktan sonra çocuğumun eve daha mutlu geldiğini, arkadaşlarından daha sevecen bahsettiğini gözlemladim. Çocuğumun daha sabırlı, anlayışlı, kibar ve daha olgun davranışlar sergilediğini gördüm. İnsanların birbirlerinden farklı olduklarını, hata yapabileceklerini ve bundan dolayı onlara kızmamak gerektiğini defalarca çocuğumdan duydum. Bu uygulama bütün okullara yaygınlaştırılmalı ve yıl boyu devam ettirilmelidir."*

Deney grubunda yer alan 5 öğrenci velisinin, uygulamanın başlangıcından görüşmenin yapıldığı güne kadar, evde veya ev dışında *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerini benimseme ve bu değerleri tutum ve davranış olarak gösterme açısından çocuklarında ne gibi değişiklikler gözlemlediklerine yönelik olarak sorulan sorulara verdikleri cevaplar betimsel analize tabi tutulmuş ve sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

Misafirperverlik değeri

Bu uygulama,

- Misafirperverlik değerine yönelik olarak çocuğumun tutumlarında olumlu değişiklikler yapmıştır.
- Çocuğumdaki misafirperverlik duygusunu artırmıştır.
- Çocuğumda paylaşma duygusu geliştirmiştir.
- Çocuğumda misafiriğe gitme ve misafir kabul etme isteğini artırmıştır.
- Çocuğumdaki evsiz ve yurtsuz insanlara yönelik duyarlılığı artırmıştır.
- Bütün okullara yaygınlaştırılmalıdır.
- Bütün derslerde yapılmalıdır.
- Bütün yıl boyunca sürdürülmelidir.
- Velilerle de yapılmalıdır.

Yardımseverlik değeri

Bu uygulama,

- Yardımseverlik değerine yönelik olarak çocuğumun tutumlarında olumlu değişiklikler yapmıştır.
- Çocuğumdaki yardımseverlik duygusunu artırmıştır.
- Çocuğumdaki paylaşma duygusunu geliştirmiştir.
- Çocuğumda yaşlılara ve yoksullara yardım etme isteğini artırmıştır.
- Çocuğumda yardımseverlik değerine yönelik bir farkındalık oluşturmuştur.
- Çocuğumun evsiz, yurtsuz ve kimsesiz insanlara yönelik duyarlılığını artırmıştır.
- Çocuğumdaki yardım kuruluşlarının çalışmalarına katkı sağlama isteğini artırmıştır.
- Bütün okullara yaygınlaştırılmalıdır.
- Bütün derslerde yapılmalıdır.
- Bütün yıl boyunca sürdürülmelidir.
- Velilerle de yapılmalıdır.

Vatanseverlik değeri

Bu uygulama,

- Vatanseverlik değerine yönelik olarak çocuğumun tutumlarında olumlu değişiklikler yapmıştır.
- Çocuğumdaki vatanseverlik duygusunu arttırmıştır.
- Çocuğumdaki kimsesiz ve vatansız insanlara yönelik duyarlılığı arttırmıştır.
- Çocuğumun savaş, göç ve yalnızlık konulu haberlere ilgisini arttırmıştır.
- Bütün okullara yaygınlaştırılmalıdır.
- Bütün derslerde yapılmalıdır.
- Bütün yıl boyunca sürdürülmelidir.
- Velilerle de yapılmalıdır.

Aile birliğine önem verme değeri

Bu uygulama,

- Aile birliğine önem verme değerine yönelik olarak çocuğumun tutumlarında olumlu değişiklikler yapmıştır.
- Çocuğumdaki aile birliğine önem verme duygusunu arttırmıştır.
- Çocuğumu, anne ve babası ayrılmış çocuklara yönelik olarak daha hassaslaştırmıştır.
- Çocuğumdaki aile büyüklerine saygı duyma ve onların sözlerini dinleme tutum ve davranışını pekiştirmiştir.
- Çocuğumdaki ailede sorumluluk alma ve sorumluluklarını yerine getirme isteğini arttırmıştır.
- Çocuğumda işbirliği ve işbölümü yapma istek ve anlayışını arttırmıştır.
- Çocuğumdaki aile büyüklerinin eleştirilerini anlayışla karşılama duygusunu geliştirmiştir.
- Çocuğumun evsiz, ailesiz ve kimsesiz insanlara yönelik duyarlılığını arttırmıştır.
- Bütün okullara yaygınlaştırılmalıdır.
- Bütün derslerde yapılmalıdır.
- Bütün yıl boyunca sürdürülmelidir.
- Velilerle de yapılmalıdır.

Hoşgörü değeri

Bu uygulama,

- Hoşgörü değerine yönelik olarak çocuğumun tutumlarında olumlu değişiklikler yapmıştır.
- Çocuğumdaki anlayış ve sabır duygusunu arttırmıştır.
- Çocuğuma fiziksel farklılıkların alay konusu olmaması gerektiğini öğretmiştir.
- Çocuğuma diğer dünya dillerinin de öğrenilmeye değer olduğunu göstermiştir.
- Çocuğumda diğer ırklara saygı gösterme tutumunu geliştirmiştir.
- Çocuğuma insanlar arasında cinsiyet ayırımı yapmaması gerektiğini öğretmiştir.
- Bütün okullara yaygınlaştırılmalıdır.
- Bütün derslerde yapılmalıdır.
- Bütün yıl boyunca sürdürülmelidir.
- Velilerle de yapılmalıdır.

Yapılan görüşmelerde veliler, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasından sonra öğrencilerinin tutum ve davranışlarında olumlu değişiklikler olduğunu; uygulamanın öğrenciler üzerinde araştırma kapsamına alınmış olan değerler açısından olumlu etkiler yarattığını ifade etmişlerdir. Bu sonuç, yapılan uygulamanın öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkileyen başarılı bir uygulama olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bu sonuç, araştırmanın nicel verilerini de desteklemektedir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Alt problem 7: “Deney grubunda yer alan öğrencilerin, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?”

Uygulama sonrası, deney grubunda bulunan 5 öğrenciye, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulaması kapsamında derste yaptıkları etkinlikler hakkında neler düşündükleri; bu uygulamanın, *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerleri açısından tutumlarında bir değişiklik oluşturup oluşturmadığı; Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasını sevip sevmedikleri; değerler eğitiminin nerede ve nasıl yapılması gerektiği ile ilgili altı soru yöneltilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin verdikleri cevaplardan bazı örnekler aşağıda sunulmuştur:

Öğrenci 1; *“Bu uygulama sayesinde değişik çalışmalar yaptık. Birçok farklı hikâyeye öğrendik. Tiyatro yaptık. Mevlâna’yı tanıdık. Derste yaptığımız etkinlikler çok güzeldi. Bu derste yaptığımız etkinlikler çok eğlenceliydi. Bu etkinlikler bana çok bilgi öğretti. Bu uygulamayı çok sevdim.”*

Öğrenci 2; *“Bu ders sayesinde tutumlarım değişti. Arkadaşlarımdan hatalarına hoşgörülü oldum. Ailemi ve vatanımı daha çok sevmem gerektiğini anladım. Evimize gelen misafir çocuklarla oyuncaklarımı paylaşıyorum artık. Teröristlerden nefret ediyorum.”*

Öğrenci 3; *“Artık anneme, babama ve kardeşime daha çok yardımcı oluyorum. Yaşlılara ve yoksullara daha çok yardım ediyorum. Yardımseverlik çok güzel bir duygu.”*

Öğrenci 4; *“Bu uygulamadaki hikâyeler sayesinde ailemin kıymetini anladım. Vatanımız olmazsa Suriyeli çocuklar gibi kötü duruma düşeriz. Artık arkadaşlarımla oyuncaklarımı, kitaplarımı paylaşıyorum, çünkü Mevlâna bunu istiyor.”*

Öğrenci 5; *“Bence değerler eğitimi okulda yapılmalıdır. Çünkü okulda öğretmenler var ve onlar daha iyi bilirler. Ayrıca okulda daha fazla ders araç-gereci, kütüphane ve laboratuvarlar bulunmaktadır.”*

Deney grubunda yer alan 5 öğrencinin, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulaması kapsamında derste yaptıkları etkinlikler hakkında neler düşündükleri; bu uygulamanın tutumlarında bir değişiklik oluşturup oluşturmadığı; Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasını sevip sevmedikleri; değerler

eğitiminin nerede ve nasıl yapılması gerektiği ile ilgili olarak sorulan sorulara verdikleri cevaplar betimsel analize tabi tutulmuş ve sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

Etkinliklere ilişkin cevaplar

- Etkinlikler eğlenceliydi.
- Etkinlikler çok güzeldi.
- Etkinlikler komikti.
- Etkinlikler değişikti.
- Etkinliklerden çok şey öğrendim.

Tutulmlara ilişkin cevaplar

- Daha çok misafirperver oldum.
- Daha çok yardımsever oldum.
- Ailemin kıymetini daha çok anladım.
- Vatanımı daha çok sevdim.
- Aileme, yoksullara ve yaşlılara yardımcı oldum.

Uygulamaya ilişkin cevaplar

- Uygulamayı çok sevdim.
- Uygulama çok eğlenceliydi.
- Okuduğumuz hikâyeler çok komikti.
- Çok bilgiler öğrendik.
- Tiyatro oynadık.

Değerler eğitimine ilişkin cevaplar

- Değerler eğitimi okulda yapılmalıdır.
- Değerler eğitimi öğretmenler tarafından yapılmalıdır.
- Öğretmenler eğitimi daha iyi yapar.
- Değerler eğitimi için okulun olanakları (araç-gereç, ortam vb.) daha fazladır.
- Öğretmenler daha bilgilidir.

Yapılan görüşmelerde öğrenciler, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasından sonra tutum ve davranışlarında olumlu değişiklikler olduğunu; etkinlikleri ve uygulamayı sevdiklerini, eğlendirici ve öğretici bulduklarını, değerler eğitiminin okulda ve öğretmenler tarafından yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu sonuç, yapılan uygulamanın öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkileyen başarılı bir uygulama olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenmiş olan alt problemlere ilişkin verilerin analizi sonucunda ortaya konan bulgulardan hareketle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmış ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmada, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin, *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin

tutumlarında, uygulama öncesi ve sonrası ölçümlere göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Ulaşılan bu sonuç, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının, öğrencilerin *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin tutumları üzerinde olumlu yönde etkili olduğunu göstermektedir. Ulaşılan bu sonuç, Mesnevî’de bulunan hikâyelerin eğlendirici ve öğretici yönlerinin ve atasözlerinden, deyimlerden ve öğütlerden oluşan zengin içeriklerinin, çocukların değerleri daha kolay ve daha etkili olarak öğrenmelerini sağladığı ve tutumları üzerinde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Nicel verilere dayalı olarak ulaşılan bu sonuç; öğretmen, veli ve öğrenci görüşmelerine dayalı nitel verilerle de desteklenmektedir. Uygulama sonrası elde edilen bu sonuç, başka çalışmalarla da desteklenmektedir. Bu çalışmalarda; Mesnevî hikâyelerinin, değer öğretiminde eğlendirici ve öğretici bir tür olarak kullanılabilmesi, Mesnevî’nin değerler açısından oldukça zengin bir içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir (Çomaklı, 2015; Turan et al. 2010). Yapılan çalışmalarda, Mesnevî hikâyelerinin, değer aktarımında etkili olduğu, Mesnevîlerin değer kazandırma aracı olarak kullanılabilmesi, Mesnevî hikâyelerinin değer öğretiminde ve değerlere ilişkin tutum geliştirmede etkili olduğu (Akkaya, 2013; Sancak, 2011; Sancak et al. 2013; Sucu, 2012) ve Mesnevî’deki hikâyelerin, evrensel ve temel insani değerlerin kazandırılmasında etkili olarak kullanılabilmesi (Durmuş, 2011) belirlenmiştir.

Araştırmada, deneysel işlem sonrası hem deney hem de kontrol grubu öğrencilerinin *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin tutum ölçeği son test puanları arasında cinsiyet, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. Bu sonuç, öğrencilerin misafirperverlik, yardımseverlik, vatanseverlik, aile birliğine önem verme ve hoşgörü değerlerine ilişkin tutumları üzerinde cinsiyet, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi değişkenlerinin etkili olmadığını göstermektedir. Mesnevî’de bulunan hikâyelerin kahramanlarının hem zengin hem yoksul insanlardan seçilmiş olmasının, hikâyelerin ders/öğüt vermek amacıyla hem zengin hem de yoksul hayatları konu edinmesinin ve bu anlamda herhangi bir ayırım yapılmamasının bu sonuçta etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca, söz konusu hikâyelerde hem kadın hem erkek kahramanların bulunması ve özellikle bir cinsiyete yönelik pozitif ya da negatif ayırmacılık yapılmamasının öğrencilerin değerlendirmelerinde cinsiyetlerinin etki oranını azalttığı söylenebilir. Ailelerin öğrenim düzeylerinin öğrencilerin değerlere ilişkin tutumları üzerinde etkili olmamasının, ailelerin öğrenim düzeylerinden kaynaklanan artılarını ya da eksilerini çocuklarına yansıtmamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Gerek cinsiyet, gerek ailelerin gelir ve öğrenim düzeylerinin öğrencilerin değerlere ilişkin tutumları üzerinde etkili olmamasının, öğrencilerin yaş gruplarının (9-10 yaş) bu değişkenleri tutum ve davranışlarında farklılıklara neden olacak değerde görmemelerinden, yaşları itibarıyla bu değişkenleri bir farklılık gerekçesi olarak algılamamalarından ve daha eşitlikçi düşüncülerinden kaynaklandığı da söylenebilir.

Yapılan başka çalışmalarda da değer eğitiminde öğrencilerin tutumları ile cinsiyet, anne-baba öğrenim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Akbaş, 2004; Aktepe, 2010; Aladağ, 2009; Yiğittir, 2009). Yapılan diğer çalışmalarda, sosyo-ekonomik düzeyin değer kazanımında farklılık yaratmadığı (Baydar, 2009; İşcan, 2007); değer eğitiminde öğrencilerin tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı (Keskinoğlu, 2008; Özense, 2007); değerlerin önem sıralamasında cinsiyet değişkeninin etkili ve önemli olmadığı (Gibson & Schwartz, 1998) tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmeni ile yapılan görüşmede, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme* ve *Hoşgörü* değerlerine ilişkin olarak öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkileyen başarılı ve etkili bir uygulama olduğu; öğrencilerin daha hoşgörülü davranışlar sergilemelerini; kimsesiz, evsiz-yurtsuz kişilere karşı daha duyarlı hale gelmelerini; sosyal yardımlaşma ve dayanışma duygularında artış olmasını; birlik olma, vatani sevmeye ve vatani koruma konusunda daha hassas olmalarını; aile birliği, ailenin önemi, ailedeki kurallara uyma, aile ilişkilerini önemseme, ailedeki sorumlulukları yerine getirme ve aile büyüklerine saygı gösterme konusunda daha duyarlı hale gelmelerini sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçlar, farklı çalışmalarla da desteklenmektedir. Yapılan çalışmalarda, öğretmenler, değerler eğitimi sonrası

öğrencilerde olumlu davranış değişiklikleri gözlemlediklerini ve değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilerin tutumları üzerinde olumlu etkileri olduğunu ifade etmişlerdir (Aladağ, 2009; Moore, 2005; Thompson, 2002; Yalar, 2010; Yiğittir, 2009).

Velilerle yapılan görüşmelerde, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasından sonra *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin olarak öğrencilerin tutum ve davranışlarında olumlu yönde değişiklikler olduğu; yapılan uygulamanın öğrencilerin değerlere ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkileyen başarılı ve etkili bir uygulama olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçlar, velilerle görüşme yapılan başka çalışmalarla da desteklenmektedir. Velilerle yapılan görüşmelerde, değerler eğitimi uygulamalarının, öğrencilerin değerlere ilişkin tutumları üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Aladağ, 2009; Karma & Kahil, 2005; Moore, 2005; Thompson, 2002).

Deney grubu öğrencileriyle yapılan görüşmelerde, Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasından sonra *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü* değerlerine ilişkin olarak öğrencilerin tutum ve davranışlarında olumlu değişiklikler olduğu; uygulamanın öğrenciler tarafından sevildiği, eğlendirici ve öğretici bulunduğu; değerler eğitiminin okulda ve öğretmenler tarafından yapılması gerektiği; yapılan uygulamanın öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkileyen başarılı ve etkili bir uygulama olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçlar, öğrencilerle görüşme yapılan başka çalışmalarla da desteklenmektedir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrencilerin, değerler eğitimi uygulamalarının kendi tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ifade ettikleri (Aktepe, 2010; Aladağ, 2009; İşcan, 2007; Perry & Wilkenfeld, 2006; Thompson, 2002; Uzunkol, 2014), Mesnevî hikâyelerinin değerleri kazanmalarında etkili olduğunu belirttikleri (Sancak et al. 2013) tespit edilmiştir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulaması, değer öğretiminde ve değerlere ilişkin olumlu tutum kazandırmada etkili olduğundan farklı öğretim kademelerinde ve farklı derslerde de kullanılabilir.
2. Bu uygulama, *Misafirperverlik, Yardımseverlik, Vatanseverlik, Aile Birliğine Önem Verme ve Hoşgörü* değerlerinin yanı sıra sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan *Temizlik, Sağlıklı Olmaya Önem Verme, Bağımsızlık, Türk Büyüklerine Saygı, Doğa Sevgisi, Bilimsellik* vb. diğer değerlerin kazandırılmasında da kullanılabilir.
3. Mesnevî'de bulunan hikâyeler, dil ve anlatım yönünden gerekli düzenlemelerin yapılması halinde, değer öğretiminde eğlendirici ve öğretici bir tür olarak kullanılabilir.
4. Mesnevî'nin, atasözlerinden, deyimlerden, hikâye ve öğütlerden oluşan zengin içeriği sayesinde, çocukların değerleri daha kolay, daha etkili ve daha kalıcı olarak öğrenmeleri sağlanabilir.
5. Mesnevî'de bulunan hikâyelerden uygun olanların seçilip, drama, tiyatro gibi çeşitli sanatsal etkinliklerle öğrencilere sunulması, öğrencilerin değerlere yönelik tutumları üzerinde olumlu etki yaratabilir.
6. Değerler eğitiminin daha etkili yapılabilmesi için, değerlerin diğer derslerin içerisine serpiştirilmiş olarak verilmesi yerine, bağımsız bir değerler eğitimi dersi konması daha uygun olabilir.
7. Öğretim programları ve ders kitapları hazırlanırken, Mesnevî destekli eğlendirici ve öğretici etkinliklere daha çok yer verilebilir.
8. Öğretmen merkezli değerler eğitimi yerine; Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulaması veya bu uygulamanın temel alındığı benzer uygulamalarla, öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılmaları sağlanabilir.

9. Okulda verilen değerlerin, ailede ve çevrede desteklenerek pekiştirilebilmesi için, aileler değerler konusunda formel olarak eğitilebilir.
10. Öğretmenler değer öğretiminde önemli birer model olduklarından, hizmet öncesinde ve hizmet içinde değer öğretimi konusunda daha iyi eğitilebilirler.
11. Bu araştırma, ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersi ile sınırlı tutulmuştur. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının, sosyal bilgiler dersi dışındaki diğer derslerdeki etkililiğinin de incelenmesi, yararlı sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilir.
12. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi uygulamasının, sadece sosyal bilgiler, matematik, fen ve teknoloji ile Türkçe gibi akademik derslerde değil; müzik, görsel sanatlar, beden eğitimi gibi akademik yoğunluklu olmayan ifade ve beceri derslerinde de uygulanması önemli sonuçlar sağlayabilir.
13. Mesnevî Destekli Değerler Eğitimi'nin, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin, *Temizlik, Sağlıklı Olmaya Önem Verme, Bağımsızlık, Türk Büyüklerine Saygı, Doğa Sevgisi ve Bilimsellik* değerlerine ilişkin tutumlarına etkisini konu alan çalışmalar da yapılabilir.

References

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekteki derecesinin değerlendirilmesi*. Unpublished doctorate dissertation, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akkaya, S. (2013). *Mevlâna'nın mensur eserlerinde değerler eğitimi*. Unpublished master's thesis, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Aktepe, V. & Yel, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin değer yargılarının betimlenmesi: Kırşehir ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (3), 607-622.
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde "yardımseverlik" değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi*. Unpublished doctorate dissertation, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aladağ, S. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi yaklaşımlarının öğrencilerin sorumluluk değerini kazanma düzeyine etkisi*. Unpublished doctorate dissertation, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altın, F. T. (2010). *Mevlâna'nın eserlerinde dostluk ve samimiyet değerlerinin işlenişi ve eğitim açısından tahlili*. Unpublished master's thesis, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Arıkan, A. (2011). Değerler eğitiminin tanımı, önemi ve kapsamı. A. Arıkan (Ed.). *Okulöncesi Dönemde Değerler Eğitimi* (pp. 1-28). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Arslan, A. (2006). Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği. *Yüzüncüyıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, III (II), 34-43.
- Aydın, A (2014). *Eğitim hikâyesidir*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bakeman, R. & Gottman, J. M. (1997). *Observing interaction: introduction to sequential analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Baydar, P. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf sosyal bilgiler programında belirlenen değerlerin kazanım düzeyleri ve bu süreçte yaşanan soruların değerlendirilmesi*. Unpublished master's thesis, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Bayram, A. (2011). *Mesnevî'de Mevlâna'nın Eğitim ve Eğitim Yöneticisine Dair Görüşleriyle Modern Anlayışı Bir Karşılaştırma Denemesi*. Unpublished master's thesis, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Boyatzis, R.E. (1998). *Thematic analysis and code development: transforming qualitative information*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Büyüköztürk, Ş (2014). *Deneyisel desenler. Öntest-sontest kontrol grubu desen ve veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cresswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & Research design: choosing among five approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çelik, İ. (2005). Klâsiklerimiz/XIII "Mesnevî-i Manevî". *Tasavvuf İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi*, 6 (14), 661-696.
- Çelikkaya, H. (2013). *Fonksiyonel eğitim sosyolojisi*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Çengelci, T. (2011). Değerler eğitiminde ahlak ve karakter eğitiminin yeri. A. Arıkan (Ed.). *Okulöncesi Dönemde Değerler Eğitimi* (pp. 51-80). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çomaklı, K. (2015). *Mevlâna'nın Mesnevî adlı eserinde yer alan hikâyelerin sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki değerlerin öğretiminde kullanımının incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Dılmaç, B (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile eğitimin sınanması*. Unpublished master's thesis, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, S. (2015). *Mesnevî'den pedagojik telkinler*. İstanbul: Selis Yayınları.
- Doğanay, A. (2006). Değerler eğitimi. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırıcı bir yaklaşım* (pp. 255-286). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2012). Değerler eğitimi. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (pp. 225-256). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Durmuş, G. (2011). *Mevlâna'da eğitimci değerler ve dil*. Unpublished master's thesis, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Erkek, G. (2008). *Mevlâna'nın Mesnevî'sinden ilköğretim okulları için seçilen öykülerin eğitsel yönünün incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Gibson, E. & Schwartz, S. H. (1998). Values priorities and gender. *Social Psychology Quarterly*. 61 (1), 49-67.
- Gültekin, F. (2007). *Tarih I dersinde işe koşulabilecek değer öğretiminin yeni yaklaşımlarının öğrencilerin "hoşgörü" değeri anlayışlarının gelişimine etkisi*. Unpublished master's thesis, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Harris, E. L. (1991). *Identifying integrated values education approaches in secondary schools*. Unpublished doctorate dissertation, Texas A & M University, Texas.
- Hökelekli, H. (2010). Modern eğitimde yeni bir paradigma: değerler eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6 (18), 4-10.
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği*. Unpublished doctorate dissertation, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karagöz, Y. & Kösterelioğlu, İ. (2008). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin faktör analizi metodu ile geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 81-97.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaymakcan, R. (2010). Değer kavramı ve gençlerin dini değerleri. *Eğitime Bakış Dergisi*, 6 (18), 10-16.
- Karma, E. H. & Kahil, R. (2005). The effect of living values: an educational program on behaviors and attitudes of elementary students in a private school in Lebanon. *Early Childhood Education Journal*, 33 (2), 81-90.
- Klaval, M. (2011). *Mevlâna'nın Mesnevî'sinde dönemin sosyo-dini yapısı ve tasavvufi hayatı*. Unpublished doctorate dissertation, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keeves, J. P. & Sowden, S. (1994). Descriptivedata, analysis of. In T. Husen & N. Postlethwaite (Eds.), *The International Encyclopaedia of Education* (pp. 1464-1475). London: Pergamon.
- Keskinoğlu, M. Ş. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerine uygulanan mesnevî temelli değerler eğitimi programının ahlaki olgunluğa ve saldırganlık eğilimine etkisi*. Unpublished master's thesis, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kurt, H. (2007). Mevlâna'da insanlığın birliği ve diyalog. *Uluslararası Mevlâna ve Mevlevilik Sempozyumu Bildiriler II* (pp. 169-174). Şanlıurfa: Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.
- Küçükbezi, Y. (2013). Mevlâna'nın hoşgörü felsefesi ve iletişim. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (30), 19-25
- Lickona, T. (1996). Eleven principle of effective character education. *Journal of Moral Education*, 25 (1), 93-100.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Mevlâna. (1991). *Mesnevî*. V. İzbudak (Trans.), İstanbul: MEB Yayınevi

- Mevlâna (2014). *Mesnevî tercemesi ve şerhi*. A. Gölpinarlı (Trans.), İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Mevlâna. (2016). *Konularına göre açıklamalı mesnevî tercümesi*. Ş. Can (Trans.), İstanbul: Ötüken Yayınevi
- Miles, M. B., Huberman, A. M. & Saldana, J. (2014). *Qualitative data analysis: a methods sourcebook*. Thousands Oaks, CA: Sage Publications.
- Moore, A. L. (2005). *A case study of how an elementary school aged student perceives and responds to character education*. Unpublished doctorate dissertation, The University of Wyoming, Wyoming.
- Naylor, D. T. & Diem, R. A. (1987). *Elementary and middle school social studies*. New York: Random House Press.
- Nicholson, R. (2014). *İslam sûfileri*. M. Dağ (Trans.), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Özensel, E. (2007). Liseli kız ve erkek öğrencilerin değer yargıları ve Türk toplumunun temel toplumsal kurumlarına bakış açıları. R. Kaymakcan (Ed), *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu* (pp. 742-769). İstanbul: DEM Yayınları.
- Öztürk, Y. N. (2008). *Mevlâna Celaleddin Rumi ve insan*. İstanbul: Yeni Boyut Yayınları.
- Perry, A. D. & Wilkenfeld, B. S. (2006). Using an agenda setting model to help students develop & exercise participatory skills and values. *Journal of Political Science Education*, 2 (3), 303-312.
- Sancak, Y. (2011). *Mevlâna'nın Mesnevî adlı eserinin sosyal bilgilerde değer kazanımındaki rolü (nitel bir araştırma)*. Unpublished master's thesis, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Sancak, Y., Topkaya, Y. & Şimşek, U. (2013). Role of the stories in the Mesnevî from Mevlâna in teaching the value of hospitality. *The Journal of International Social Research*, 6 (26), 470-481.
- Silverman, D. (2006). *Interpreting qualitative data: methods for analyzing talk, text and interaction*. London: Sage Publications.
- Sucu, A. Ö. (2012). *Mesnevîlerin edebiyat eğitiminde değer aktarım aracı olarak kullanılması*. Unpublished master's thesis, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sümbüloğlu K. & Akdağ B. (2009). *İleri biyoistatistiksel yöntemler*. Ankara: Hatipoğlu Yayıncılık.
- Sümbüloğlu, K. & Sümbüloğlu, V. (2014). *Biyoistatistik*. Ankara: Hatiboğlu Yayıncılık.
- Şimşekler, N. (2007). Mevlâna'nın eserleri ile ilgili yabancı dillerde yapılan çalışmalar (1973-2005). A. Karaismailoğlu (Ed.), *Mevlâna Araştırmaları I* (pp. 159-212). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Taylor, M. J. (1996). Voicing their values: pupils' moral and cultural experience. J.M. Halstead & M.J. Taylor (Eds.), *Values in Education and Education in Values* (pp. 126-147). London: Falmer Press.
- Tezbaşaran, A. (2008). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Thompson, W. G. (2002). *The effects of character education on student behaviour*. Unpublished doctorate dissertation, East Tennessee State University, Tennessee.
- Tok, M. (2007). *Mevlâna'nın Mesnevî'sindeki hikâyelerin çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmesi*. Unpublished master's thesis, Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Tok, M. (2012). Mesnevî'deki masalların farklılığı ve eğitimsel işlevleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (4), 42-57.
- Tozlu, N. & Topsakal, C. (2007). Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde değerler eğitimi. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökekleli, Ş. Arslan & M. Zengin (Eds.), *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri* (pp. 177-202). İstanbul: DEM Yayınları.
- Turan, R., Belenli, T. & Kiriş, A. (2010). Mesnevî ve Mesnevî'nin sosyal bilgiler programında yer verilen değerler çerçevesinde incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 169-203.

- Uzunkol, E. (2014). *Hayat bilgisi öğretiminde uygulanan değerler eğitimi programının öğrencilerin özsaygı düzeyleri, sosyal problem çözme becerileri ve empati düzeylerine etkisi*. Unpublished doctorate dissertation, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yalar, T. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler programında değerler eğitiminin mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme*. Unpublished doctorate dissertation, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yel, S. & Aladağ S. (2015). Sosyal bilgilerde değerler öğretimi. M. Safran, (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (pp. 117-148). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yeniterzi, E. (1995). Mevlâna'nın eserlerinde insan terbiyesi. 7. *Milli Mevlâna Sempozyumu*. Konya: Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırma Merkezi.
- Yeşil, R. & Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 65-84.
- Yıldırım, K. (2013). *Mesnevî'de üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi için faydalanılabilecek metaforların incelenmesi*. Unpublished master's thesis, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, F. (2012). *Mevlâna Mesnevî'sinde benliğin keşfi*. Unpublished master's thesis, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Yiğittir, S. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 4. ve 5. sınıf değerlerinin kazanılma düzeyi*. Unpublished doctorate dissertation, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.